Kemalettin Tuğcu

ÜVEY ANNE

Kurtuluş Yayınları

Çocuk Romanları : 18

KEMALETTİN TUĞCU

Üvey Anne

Kurtuluş Yayınları
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, 122 Tel: 29 48 27 – 29 38 08 Ankara

Çocuk Romanları

KEMALETTİN TUĞCU

KEMALETTİN TUĞCU'nun eserleri,
Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye
Dairesi tarafından okullara tavsiye edilmiştir.
(Tebliğler Dergisi, 11 Temmuz 1977 - No: 1942)

1 – KARANLIKTA BİR ÇOCUK
2 – EVLATLIK
3 – İSTANBUL SOKAKLARI
4 – KÜÇÜK BESLEME
5 – ANNESİZLER
6 – ORMANDAKİ İHTİYAR
7 – KÜÇÜK SANATÇI
8 – MAHALLENİN SEVGİLİSİ
9 – BEKÇİBABA
10 – KIZ ARKADAŞIM
11 – BABAMIN GÜNAHI
12 – GECEKONDU KIZI
13 – KİMSESİZLER
14 – İHTİYAR ÖĞRETMEN
15 – KAPI YOLDAŞLARI
16 – DENİZ ÇOCUĞU
17 – KÜÇÜK GÖÇMEN
18 – ÜVEY ANNE
19 – KÜSKÜN ÇOCUKLAR
20 – KÖYDEKİ EVİMİZ

Basıldığı yer : Kurtuluş Ofset Matbaası, Ankara - 1977

Üvey Anne

ERKEKLER ikinci evliliklerinde karılarına düşkün olur, onu daha çok severlermiş. Eğer ilk eşlerinden bir çocukları olmuşsa ikinci eş üvey anne olduğu için, bu çocuklar çok hırpalanır, babanın gözü onları görmezmiş.

Babam da ikinci defa evlenmişti. Fakat bana olan babalık duygusunu kaybetmedi. Okula giderken veya evde odama çekilip ders çalışırken sık sık yanıma gelip benimle, gizliden gizliye, meşgul oluyordu.

Neme lâzım? Ben de annemin yerine bir başka kadının babamla bir araya geldiğine içerlemiş, babamdan soğur gibi olmuştum. Ama Birsen hanım hiçbir zaman beni kıracak bir harekette bulunmadı. Annemin yerini aldığı için benim kendisine kötü gözle bakıp bakmadığımı anlamak istiyor gibi bir hali vardı.

Yemekte önce benim tabağıma yemek kor, odamı toplar, temiz gezmeme dikkat eder, konuşurken sesini yumuşatırdı.

Akşamları okuldan dönüşte ilk işi benimle meşgul olmaktı :

— Ercan, biraz dinlen de, elini yüzünü yıka, istersen üstünü değiş, ben kahvaltını hazırladım, derdi.

Belki babamla beraber iki yıl bekâr hayatı yaşadığımız kira evinde olsaydık ben bu genç kadına karşı gelir, onu daha fazla yadırgardım. Ama baba oğul onun apartman dairesine gelmiştik. İkisi arasında elbette bir görüşme olmuştu. Birşeyleri kararlaştırmışlardı.

Duyduğuma göre, babamın daire arkadaşlarından

birisi aracı olmuş, bir tanıdık evinde babamla üvey annem karşılaşmışlardı.

Ben babamı severdim ama bilirdim ki, onun başkalarına karşı bir üstünlüğü yoktur. Sıradan bir adamdır. Ama kalbi temiz, yumuşak başlı, sessiz ve içli bir insan.

Bana önce yeniden evleneceğini söylemedi. Kararlaştırıldıktan sonra bir gün kahvaltıda bana olacakları anlattı :

— Ercan, annen öleli iki yıl oldu. Biz yalnız kaldık. Sen öksüz oldun, ben de dul. Ama ölenle ölünmüyor. İnsanlar nasıl yemeye içmeye mecbursalar bakıma da muhtaçdırlar. Sonra geçmiş günleri düşüne düşüne insan hayatının tadını büsbütün unutuyor. Pazar günleri acemi acemi çamaşır yıkamaya kalkışımız ne kadar gülünç! Erkek kısmı kadın kadar dayanıklı ve ev işlerine eli alışık değildir. Akşama kadar dairede çalış, sonra da eve gelince kadın gibi yemek, bulaşık, çamaşır düşün.

Babam konuşurken kızarıp bozarıyordu.

— Tam beş yıl annen hasta yattı Ercan. Talihsiz bir kadındı. Aslını ararsan ben yedi yıldan beri bekârım. Tamam beş yıl hastabakıcılık yaptım. Keşke yaşasaydı da beş yıl daha baksaydım. Ama öldü işte. Hayatımın tadı tuzu kalmadı. Evde üçüncü bir insan lâzım. Bir kadın lâzım.

Ben ne zamandır babamın huzursuz olduğunu seziyordum. Benden çekiniyordu. Baba oğul birbirimizi severdik. Başkaları gibi yırtıcı, girişken bir adam olmadığı için memurluk hayatında da kendisini gösteremişti. Ben ders çalışmayı biraz ihmal etsem :

— Ercan, derdi, okul hayatı, dersler, imtihanlar insanı çok sıkar. Hele yaz günlerinde ortalık günlük güneşlikken bir okula tıkılmak, dışarıda eğlenceler varken öğretmen karşısında, bir takım zorunluklarda kalmak çok ağır gelir. Ama bu gereklidir oğlum. Bak

ben liseyi bin güçlükle bitirdim. Yüksek tahsil yapamadım. Elimde bir üniversite diploması olmadığı için hep geri planlara itildim. Yirmi yıllık memurum. Kırk yaşıma gelmişim. Daha dün memuriyete girenler benden çok maaş alıyorlar. Benim yanımda iş öğrenenler iki yıl içinde bana şef oldular. Aman oğlum, sen benim durumuma düşme. Sonra haylazlığın fitil fitil burnundan gelir.

Babamın maaşı azdı. Annemin hastalığında ayrıca borçlanmıştı. Üstelik kira evinde oturuyorduk. İşte bunun için Birsen Hanım'ın dairesine geldiğimiz zaman bütün eşyamız iki bavula sığan çamaşırlarımızdan ibaretti.

Babam radyo, buzdolabı, mutfak takımları, avize, diğer eşyayı satmıştı. Bütün bir ev eşyası satılmış, parası ancak borçları kapatmıştı. Ama biliyordum ki gözü açık bir adam satsaydı, borçları kapattıktan sonra elinde beş on bin lira kalırdı.

Babam daima sıkılmaya, sessizliğe, belki de utanmaya mahkûm bir adamdı. Birsen Hanım, onun dairesine gelişimizden birkaç gün sonra yemekte :

— Ahmet bey, demişti. Boşuna kira vermeyiniz. İsterseniz eşyanızı getiriniz buraya.

Babam kıpkırmızı oldu :

— Eşyamız yok Birsen Hanım, dedi. İşe yarar birşey olmadığı için bıraktım.

Birsen Hanım bir daha tekrarlamadı. Ama şaşmıştı. Yalnız ben on iki yaşıma gelmiştim. Bu kadar zamanda kurulmuş bir yuvada işe yarar eşya olmaz olur mu?

Artık en kötü, en fakir ailelerin bile buzdolapları, televizyonları, radyoları oluyor. Bunlar lüks eşya sayılmıyor.

Son zamanlarda da bir türlü iki yakamız bir araya gelememişti. Annemin ölümünden sonra babam bir takım eşyayı satmıştı. En sona sakladıklarını da daha

sonra, bu evlilik sırasında sattı. Ama ortada değişen birşey yok. Babam daima para sıkıntısı çeken ve en ucuz sigarayı içen erkek.

Daha ilk günlerde Birsen hanım, onun, salonda, etajerin üstüne koyduğu kâğıt sigara paketini görünce şaşmıştı. Artık kimse bu kadar ucuz sigarayı içmiyordu. Ama babam bu ucuz sigarayı bile korka korka içiyordu.

Yoksulluğunu belli etmemek için :

— Nikotini az, demişti. Buna alıştım. Hiç içmesem daha iyi ya!

Birsen hanım zeki bir kadındı. Bizim halimizden çok şey anlıyordu. Bir defa öyle çeşitli yemekler yemiyorduk. Tabağımıza az alırdık. Başkalarının yaptığı gibi öğle ile akşam arasında kahvaltımız yoktu.

Ben apartmana geldikten sonra görmüştüm bunu. Okuldan dönüşte nihayet annem yattığı yerden :

— Ercan, derdi. Acıkmışsındır. Bir dilim ekmek al. Peynir de var sanırım.

Birsen hanım okuldan dönüşte bana kahvaltı hazırladığı zaman şaşmıştım. Üvey annem sesini tatlılaştırarak :

— Niçin yemiyorsun, canın mı istemiyor yavrum? demişti.

— Bilmem, sonra akşam yemeği yiyemem de... dedim.

Halbuki açtım. Babamın verdiği para ile okul kooperatifinden karnımı doyurmam mümkün değildi. Sandöviçin en ucuzundan alıyordum. Belki üç, dört sandöviç yiyebilirdim.

Aradan günler geçtikçe ben Birsen hanımın kahvaltısına alıştım. Yalnız bu kahvaltıyı bir tepsi içinde odama kadar getirdiğini istemiyordum.

— Ben mutfakta, biraz birşey yerim, getirmeyiniz, diyordum.

Sonradan epeyce geniş olan mutfakta kahvaltı et-

meye başladık. Çay, peynir, tereyağı, reçel, yumurta.

Onun evine gelirken ben savaşa gider gibi hazırlanmıştım. Babamı sevdiğim halde, onun ihtiyacı olan bu kadına karşı silahlanmıştım. Belki çocukça düşüncelerim vardı. Ona yüz vermeyecek, onunla konuşmayacak, belki ona sert davranacaktım.

Ama onun dairesine geldiğimiz akşam bir arkadaş gibi bana elini uzatmış, benim elimi sıkmış ve küçük bavulumu alarak bana bir odanın kapısını açmış :

— İşte burası sizin odanız Ercan bey, demişti.

Bu odada bir karyola, bir çalışma masası, bir elbise dolabı, bir küçük kitaplık vardı. Karyolanın yanında küçük bir dolabın üzerinde bir sürahi ile bir bardak, bir küçük saat vardı. Tek, ama geniş pencereden cadde görünüyordu. Masanın üzerinde bir de portatif lamba vardı.

Bu eşyanın yeni alınmış olduğunu anladım. Yatağın üzerindeki bir bohçada yeni pijama ve karyolanın ayakucuna asılmış bir yüz havlusu vardı.

Ben hiddetlenmeye, kızmaya çalışarak bakınıyordum. Fakat bana öfke değil, o evde misafir olduğumuz duygusu geldi.

Ben daha beş yaşımdayken annem yatağa düşmüş, yatalak olmuştu. Onu ayakta hiç hatırlamıyorum. Babam sabah ve akşam evin işlerini görür, hastaya bakar, onun gündüz yiyeceğini düşünür, gözü arkada kalarak işine giderdi.

Annem onun çektiği sıkıntıyı görüyor, Tanrı'dan kendisinin canını almasını diliyor, bazen ağlıyordu. Bizim evimiz, gülünmeyen, sevinilmeyen, ahlı, oflu, çileli bir evdi. Komşularda radyo sesleri, şarkı sesleri duyulurdu. Bizde yüksek sesle konuşulmaz, çekişilmez, kapılar hızla kapatılmaz, gürültü etmeden yürünürdü. Çünkü daima hasta vardı evimizde.

Yavaş yavaş hastanın odasından başka yerde eşya eksilmeye başlamıştı. Bunlar ya eskiyip atılıyor, ya kı-

rılıyor, ya da satılıyordu. Babamın aldığı para ev kirasına, hastaya bakmaya, doktora, ilaca ve boğazımıza yetişmiyordu.

Annem öldükten sonra da borç ödemeye kalkılmıştı. Artık zavallı kadının ahları, ofları, inlemeleri duyulmuyordu. O ölüp gittikten sonra odanın eşyasının yeri değiştirilmişti.

Babam ilk gece orada yatamadı. Kapıyı açık bıraktı ve salonda kanapenin üzerine uzandı. Sessizliğe, hastalığa o kadar alışmıştık ki, iki yıl sonra Birsen hanımın evine geldiğimiz zaman da gürültü etmiyor, yüksek sesle konuşmuyorduk.

Kadın iyi niyetle benim odama bir el radyosu getirmişti. Ama ben onu açmıyordum. Akşamları salonda otururken radyo veya televizyon açmak benim aklıma gelmiyordu. Fakat babam haberleri dinlemek bahanesiyle televizyonu açıyordu.

İçimden :

— Öyle ya, diyordum. Ölen senin annen değil ki!

Ama ben de ıslak, kapalı, sıkıntılı günler geçirmekten usanmış gibiydim. On iki yaşıma girmiştim. Aklım insanların tutumlarına, münasebetlerine, yaşantısına ermeye başlamıştı.

Annemin öldüğü günün akşamında, bir komşunun bir tepsi yemek getirdiğini düşünüyordum. İçini çekerek, bizim yasımızdan pay alarak :

— Allah rahmet eylesin, demişti. Çok çekti zavallı. Artık ağrısı, sızısı kalmadı. Siz de çok çektiniz. Emek verdiniz, hakkınızı helâl edin. Ateş düştüğü yeri yakar derler. Bakınız, sağda solda kim varsa keyfinde, eğlencesinde. Yarın siz de unutursunuz, acınız küllenir. Eh, hepimiz can taşıyoruz, bir gün hepimiz öleceğiz.

Kadın doğru söylemişti. İçimiz yanık olduğu halde onun getirdiği yemekleri yemiştik. Bir sevdiğimiz öldü diye yemekten, içmekten, uyumaktan kendimizi mahrum edemezdik. İnsanın gözlerinden akan yaşlar

kaşığına damlasa bile çorbasını içiyor ve yemeğini yiyor. Bu eğlence değil, doğal bir davranış.

Bazen okulda, arkadaş arasında, düşen bir çocuğa, anlatılan bir tuhaf hikâyeye güldüğüm olmuştu. Sonradan kendi kendimi ayıplamış ve kendimden utanmıştım.

Günler geçtikçe de okulda gülmeye başladım. Yalnız o eve girince sesim kesiliyor, neşem kaçıyordu.

Babamın dairede ne yaptığını bilmiyordum, ama herhalde o da gerektiğinde gülüyordu. Ama birbirimize o öleni unuttuğumuzu ve güldüğümüzü göstermek istemiyorduk.

Birsen hanımın dairesinde üç oda vardı, bu odalardan birini bana vermişti ama odalardaki konuşmalar duyuluyordu.

Uykumun kaçtığı ve uyandığım, ya da onların beni uyudu zannettikleri sırada konuşmalarını dinliyordum. Yavaş yavaş kapıya kadar giderek konuşmalara daha yakın olmaya ve daha iyi duymaya çalıştığım oluyordu.

Bir gün şu konuşmayı duydum :

— Ahmet bey, çocuk neden bu kadar sessiz?

— Öyle mi buluyorsunuz?

— Öyle değil mi ya! Bu yaşta bir çocuk daha hareketli, daha sesli olur. Ercan yere basmaya korkuyor.

— Birsen hanım, bunun sebebi merhum annesinin hastalığıdır. Senelerce böyle alıştı.

— Allah rahmet eyesin. Merhume eşiniz çok ıstırap çekmiş. Ama ölenle ölünmüyor. Bakınız benim de kocam öldü. Daha önce iki yaşında bir kız evlât kaybettim. Ben de yıllarca kahırlandım. Bilhassa kızcağızım için ne zaman bir çocuk görsem burnumun direği sızlar. Ama görüyorsunuz ki sırasında gülüyorum. Bir gün evvel, bir gün sonra, hepimiz öleceğiz. Bize emanet olan cana eziyet etmekte mânâ yok. Gerçi elin acısı

ele gıcı gelir derler ama işin doğrusu bu. Çocuğu bu neşesizlikten kurtarmak lâzım.

— Ne yapabilirim Birsen Hanım?

— Siz de durgun ve sessizsiniz.

— Evinize kara kalpli iki insan olarak geldiğimizin farkındayım, ama emin olunuz ben yas içinde değilim. Ben talihsiz bir insanım. Hayatım boyunca rahat bir nefes almadım.

— Bunu bana söylememelisiniz Ahmet bey.

— Özür dilerim Birsen hanım. Benim yerimde hangi erkek olsa çok sıkıcı ve matemli bir yaşantıdan sonra sizin gibi güzel, duygulu ve nazik bir hanımla evlendiği için kendini dünyanın en mutlu insanı sayar. Ama görüyorsunuz ki, züğürt bir insanım. Evinize eli boş girip çıktığım gibi peşimde bir de çocuk var.

— Ahmet bey, birbirimizi aldatmaya lüzum yok. Benim babam hatırlı ve yüksek mevkide bir memurdu. Eşim ölünce babamdan yetim maaşı alıyordum. Beş bin lira kadar bir maaş. Bununla geçinmek mümkündü. Gerçi bu daire ilk kocamın hediyesi. Eskiden beri beni bu apartmanda ve yakın binalardaki bütün komşular tanır, ama otuz yaşını yeni geçmiş bir dul kadının yalnız yaşaması toplum içinde şüphe ile karşılanır. Bana aldığınız maaşı peşin olarak söylediniz. Bir takım yersiz sözler altında kalmamak için sizinle evlendim.

— Sıkıntı içinde yaşayacağımızı bile bile, değil mi?

— Evet Ahmet bey. Üç yerine iki kap yemek yeriz, gezip tozmayız, etrafa gösteriş yapmak için giyinip kuşanmayız, ama yaşamak için biraz neşe gerekli.

İşittiğim bu sözler beni babamdan biraz soğutur gibi oldu. Peşine beni de takarak o eve gelmiş. Bunu bir hakikat olarak söylüyordu. Ama ben bu sözden kırılmıştım.

Halbuki sıkıntı içinde olan adamcağız her akşam, yatmadan önce korka korka benim yattığım odanın

kapısını açıp içeriye bakıyor ve çekine çekine dönüp gidiyordu.

Bir kadına ihtiyacı vardı ve bunun için evlenmişti ama ben de onun hayatında bir takıntıydım. Ben ona eli ayağı kadar yakındım. Benden vazgeçemezdi.

Yavaş yavaş Birsen hanımın dairesinde baba oğul sıkıntı veren insanlar olduğumuzu düşünüyordum. Bu durum da benim neşemi büsbütün kaçırıyordu. Saygısız bir insan olmak istemiyordum.

Halbuki kadıncağız benim sandöviçle gündüz yemeklerimi savdığımı anlamış, babamın bana verdiği bir lira gündeliği başka şeylere harcamam için hayli eskimiş olan çantama yiyecek de koymaya başlamıştı.

Önce kızmış, sonra utanmış, ama Birsen hanım :

— Ercan, ben de anneyim, ben de bebek gibi bir kızcağız kaybettim. Analık duygusu boğazıma tıkanmış bir yumruk gibi kaldı. Ben annenin yerini almaya çalışmıyorum. Bir başka anneyim ben Ercan. Beni kırma demişti.

O zaman kendimi tutamamış :

— Peki, peki Birsen hanım, demiştim. Üzülmeyiniz siz.

ÜVEY ANNEMİN gözevlerini dolduran yaşlar beni şaşırtmış ve bu yabancı kadına karşı bir savaş açmaya hazır olduğum halde onda üstün bir insanlık ve iyilik görmüştüm.

Bazen haşlanmış iki yumurta, bir kâğıdın içinde bir fiske tuz, içine yerleştirilmiş kaşar peyniri ile iki dilim ekmek, bir elma veya şeftali, bazen iki dilim börek buluyordum, çantamda.

Okul pek uzak olmadığı için yürüyerek gidiyordum. Zaten binmek için vasıta bulmak zordu. Karşı tarafta, İstanbul tarafında oturuyorduk. Orada ilkokula gitmek için daha uzun yollar yürürdüm.

Burada hem ilk, hem de ortaokul bir arada olan binaya gidiyordum. Şişli'nin ve Nişantaşı ile Osmanbey'in çocukları bu okuldaydı. Bu semtler İstanbul'un zengin insanlarının oturduğu semtlerdi. Onun için çocuklar İstanbul tarafındakilerden daha şık ve daha bakımlıydılar.

Ama ben ders bakımından onlardan hiç de geri değildim. Yıl başında öğretmenler yoklamışlardı. Beni iyi derecede bulmuş olmalılar ki, daha zayıf olan çocukları yetiştirmek için beni bir köşede bırakmışlardı.

Çalışkanlığımdan değil, belki can sıkıntısından çalışıyordum. Babam da sık sık bana şunu söylerdi :

— Çalış, baban gibi eşek olma.

Önce alınmıştım. Ama adamcağızın bu eşek sözünü kendisi için söylediğine inandım. Yüzüm kızardı. Bu iki anlamlı sözdeki dokunaklı sözü incelediğimi gören babam açıklamıştı :

— Evet, bunu şaka diye söylerler. Ama bu sözün içinde bir hakikat saklıdır. «Baban gibi çalış, eşek olma» diyorlar. «Çalış, baban gibi eşek olma» demekle babanın çalışmadığını, bir eşek olduğunu anlatıyorlar. Benim gibi.

Kızarmış ve :

— Benim babamı aşağılama, demiştim.

Babam içini çekerek :

— Hakikat budur oğlum, demişti. Ben çalışmadım. Zar zor, döne döne liseyi bitirdim. Yüksek tahsil yapsaydım, yanıma verdikleri, bıyıkları yeni terlemiş üniversite mezunu çocukları başımda şef olarak görmezdim. Memuriyet hayatında diploma lâzımdır Ercan. Ağzınla kuş tutsan lise mezunu olmaktan öteye geçemezsin.

Babam haylazlığının cezasını çok acı bir şekilde çekiyordu. Ama başarısızlığını ve sıkıntılarını yüksek okul diploması olmamasına bağlaması doğru değildi.

Nice insanlar vardı ki, ilkokul diploması bile yokken yanlarında üniversite mezunlarını çalıştırıyor, hayatta büyük başarılar gösterip milyonerler sırasına giriyorlardı.

Babam yaradılıştan yumuşak başlı, belki de biraz tenbel, kaderine teslim olmuş bir insandı. Onun içyüzünü bilmiyordum. Çünkü onun hayatına girecek kadar yaşımın üstündeki konulara girmemiştim. Amaı bir aralık Birsen hanımın :

— Ahmet bey, herşeyi kadere bırakmamak lâzım. İnsanlar şanslarını kendileri yaratır. Hiçbir varlık insanın ayağına gelmez. Yılmadan çalışmak, ileriyi görmek lâzım.

Dediğini duymuştum. Babam ona şöyle cevap vermişti :

— Bunu ben de biliyorum Birsen hanım. Ama işte böyle yaradılmışım.

Daha evlenir evlenmez kendi eksikliklerini ortaya koyması doğru değildi. Bir insan kendi kendisini aşağılarsa öteki insanlar ona değer verecek değiller ya. Babamın bu hallerine kızıyordum. Sonra Birsen hanıma kul kurban olmaya başlamıştı. Artık benim yanımda bile :

— Hanımcığım, diye önünde arkasında dolaşıyordu.

Birsen hanım bir gün yemekte babamın :

— Ercüment bey memur muydu?

Diye sormasına karşılık :

— Siz eşinizi daima hayırla anarsınız Ahmet bey, dedi. Ölülerin günahları, suçları affedilir, ama ben Ercüment beyin iyi olan hiçbir tarafını bilmem. Son derecede kıskanç, zalim bir adamdı. Eğer bu daireyi bana almış olmasaydı onu unutmak için elimden geleni yapardım. On yıl beraber yaşadım, bu on yıl benim için korkulu bir rüyadan başka birşey değil.

Birsen hanımın evde çalışması, titizliği, sakinliği

çok hırçın ve kıskanç bir erkekle evlenmiş olmasından gelmeydi. Yine bir akşam yemekte :

— Ben kolej mezunuyum, ayrıca çok iyi piyano çalardım. Ama bu evlilik hayatı benim için bir felâket oldu, dedi. Yüksek tahsil yapmış, dil öğrenmiş, müzik öğrenmiş bir kız ya hiç evlenmemeli, ya da kendisi gibi yüksek tahsilli bir koca bulmalı. Yoksa evlendiği erkek aşağılık duygusu yüzünden ona hayatını zehir eder.

Babam bu söz üzerine :

— İkinci defa talihsiz bir erkekle evlenmekle bir hata daha yaptınız Birsen hanım, dedi.

Birsen Hanım :

— Rica ederim, dedi. Toplum hakkında bir konudan söz ederken üstünüze alınmayınız. Ben tahsil derecenizi, hattâ kaç para maaşınız olduğunu biliyordum. Bana evlenme teklif edenler oldu, fakat ben onların yaşadıkları hızlı hayatı beğenmedim. Hepsi problemli insanlar. Sizinle benim aramızda bir kader birliği var. Birbirimizi olduğumuz gibi kabul etmeliyiz.

Babam ölen anneme bir hastabakıcı gibi rahatını, huzurunu, uykusunu feda ederek bakmış, hizmet etmişti. Ama Birsen Hanım'ı sevdiği kadar sevmemiş, varını yoğunu o kadına teslim etmemişti.

Ben okuldan dönüşte salonda apartman içindekilerden veya çevredeki apartmanlardan gelmiş bir misafir bulursam odama çekilirdim. Birsen Hanım bana kahvaltı getirir, ve :

— Gücenme Ercan, derdi. Ne yapayım misafir var.

Bazen bu misafirin patavatsız bir insan olduğunu görürdüm. Yüksek sesle konuşur ve bizim yaşantımıza burnunu sokardı :

— Birsen'ciğim, daha bir genç kız gibisin. Neye vardın bu uyuşuk adama. Üstelik peşinde kazık kadar bir de oğlan var.

Misafir bu sözün benim tarafımdan duyulacağını umursamazdı. Ama Birsen Hanım hemen itiraz ederdi:

— Niçin böyle söylüyorsunuz? Fidan gibi çocuk. Çok saygılı. Ben ondan memnunum. Ben de hevesi kursağında kalmış bir anayım.

Sonra kapanan kapının arkasında sesler uzaklaşırdı. Birsen Hanım riyakâr değildi. Yüze gülmeye mecbur değildi. Bizim yüzümüzden sıkıntı çekiyordu. Evin geçim parası yarıya yakın eksilmişti. Babasından aldığı maaş kesilmiş bulunuyordu. Şimdi babamın ona verdiği para üç bin liranın içindeydi. Bu paraya herşey dahildi.

Babam aldığı maaşı öylece veriyordu. Birsen Hanım ona yol ve sigara parasıyle yemek parası ve bir de bana harçlık olarak vermesi için bir miktar para veriyordu.

Babamın gündüzleri hiçbir şey yemediğini anlıyordum. Eskiden kahve tiryakisiydi. İki paket sigara içerdi. Bir eşya satarken :

— Battı balık yan gider, derdi. Bir gün gelecek ki hiçbir şey yapamayacağım. O zaman gebermekten başka çare kalmayacak.

Fakat babamın şimdi hayran olduğu ikinci karısını bırakıp da ölmeye hiç niyeti yoktu. Ama para sıkıntısından başka onda bir de kıskançlık derdi başlamıştı. Bunun için ortada bir sebep yoktu. Birsen Hanım bir pencereye yaklaşsa, söz arasında bir erkekten bahsetse babam kızarıp bozarıyordu. Onun hemen sigaraya sarılmasından büyük sıkıntılar içinde olduğunu anlıyordum.

Birsen Hanım'ın dairesine gelişimizle birlikte benim yaşayışım daha düzgün olmuştu. Ayrı bir odam vardı. Daha iyi yiyip içiyor ve giyiniyordum. Ev işleri için erkenden kalkıp babama yardım etmek zorunda değildim. Daha konforlu bir hayat içindeydik. Dairede telefon bile vardı.

Babam beni Birsen Hanım'a teslim etmiş gibiydi. Zaten kendisi artık bir ev erkeği olmaktan çıkmıştı. Silik, zavallı, sessiz ve kederli, korkak bir insandı.

Bir gün bir komşu, misafir salonunda :

— Ercüment bey zalimin biriydi, demişti. Bu Ahmet bey de uşak kılıklı bir adam. Bir türlü dengine düşemedin Birsen.

Birsen Hanım :

— Benim bir şikâyetim yok, karşılığını vermişti.

Zavallı adam bir başka insanın idaresi altına girmişti. Artık kişiliği, varlığı silinmişti. Onun da bazı kaprisleri, insanlara ters düşen huyları vardı ama artık o bir bostan korkuluğu, bir kukla olmuştu. Maddi yokluğunu örtmek ve bu hayatın devamını sağlamak için yaltaklanıyor, bir esir gibi davranıyordu.

Bir gün Birsen Hanım :

— Ahmet bey, diye ihtar etti. Ezilip büzülmenize gerek yok. Böyle yapmakla kişiliğinizi kaybediyorsunuz.

Babam içini çekerek :

— Şaşkına döndüm Birsen Hanım, dedi. Bu sıkıntılar benim yanıma kalmaz.

Birsen Hanım kaşlarını çatarak :

— Ben çevremin dedikodusundan kurtulmak için sizinle evlendim, dedi. Yeniden sıkıntılara düşmek için değil. Bir takım şüphelere, kuruntulara düşmeyiniz. Mahrumiyetler içinde bir de neşesizlik, gam, kasavet çekemem.

Birsen Hanım da artık eskisi kadar sakin değildi. Herhalde parasızlık onu da sıkıyordu. Hem eline geçen para iki bin lira kadar eksilmiş, hem de giyim kuşamına kadar iki insanı da geçindirmek zorunda kalmıştı. Böyle bir evliliği kabul ettiğine bin defa pişman olmuş olabilirdi.

Babam bunları muhakkak düşünüyor ve benimle birlikte kapı dışarı edilmekten korkuyordu.

Birsen Hanım kolejde okuduğu için iki lisan biliyordu. Apartmanda bulunan iki kızkardeş bir akşam, yemekten sonra kendilerine yardım etmesini ricaya gelmişlerdi. Babam onları yalnız bırakarak benim odama geldi.

Bir aralık başını karanlık pencereden bana çevirdi. Gözlerinin içi yaşlarla örtülüydü :

— Ercan, dedi.

— Efendim, dedim.

— Çalış oğlum, dedi. Aç kal, sokakta kal, fakat çalış, yüksek okuldan mezun ol. Yoksa benim gibi ıstırap çekersin. Ben sana yardım edemesem bile okumaya bak. Kundura boya, gazete sat, fakat yüksek tahsilini yap. En âdi işlerde çalışarak, lokantalarda geceleri bulaşık yıkayarak üniversiteye giden ve iki lisan öğrenen gençleri işitiyoruz. Onlar gibi ol.

— Fakat baba, hayatta, her yerde diploma para etmiyor.

— Yüksek tahsil insanın bir idmanıdır. Kafa daha iyi çalışır. Sen zengin olan cahillere bakma. Onların çoğu yüzlerini kızartarak işi ticarete dökmüşlerdir.

Sonra bana anlattı :

— Ercan, sigarayı bıraktım ben. On beş gün oluyor. Sigaraya verecek param yok. Fakat alışmışım bir kere. Tiryakilik korkunç bir şey. Kafam çalışmıyor. Dün müdür çağırdı beni. Odasına gittim. Bir dosya istedi benden. Dosyayı götürdüm. Yüzüme baktı baktı. Hangi dosyayı getirdiğimin farkında olup olmadığımı sordu. Aklım başıma geldi. Utancımdan yerin dibine geçiyordum. Özür diledim. İstediği dosyayı alıp götürdüm. Çıkacağım sırada bana seslendi. Paketinden bir sigara alıp uzattı bana. Sigara elimde arkadaşların yanına döndüm.

Babam içini çekerek devam etti :

— Bu müdür iki yıl önce daireye geldi. İş öğrenmesi için benim yanıma vermişlerdi. Sonradan müdür

oldu. Çünkü yüksek tahsili var. Odaya girdiğim zaman arkadaşlar alaya başladılar : «Oooo, Ahmet bey artık müdürden de mi otlamaya başladın?». Halbuki ben kimseden sigara istemem. Bazen konuşurken onlar sigara verirler. Ama artık para verip sigara almadığım için adım «Otlakçı» ya çıktı.

Babam ıstırap çekiyordu.

— Çalış, dedi. Ne yaparsan yap, ama benim gibi gururunu, gücünü, kişiliğini kaybetme.

Birsen Hanım ara sıra misafirleriyle birlikte bir sigara tüttürürdü. Akşamları babama da bir tane veriyor ve misafir sigarasını ortada bırakıyordu. Babam almıyordu bu sigaradan.

— Hem keseye, hem de sağlığa zararlı, diyordu.

Sonra acı acı :

— Acaba hangi keseye? diyordu.

Kira evinde kış bizim için bir felâket oluyordu. Orada annemin hasta yattığı odaya bir saç soba kurardık. Bunun içinde kâğıttan limon kabuğuna, iskemle kırığına kadar herşey yakılırdı, ama odun değil. Babam arkadaşlarının kâğıt sepetlerine attıkları tütün paketlerini bile çantasına koyup getirirdi.

Sabahları içtiğimiz çay da ot gibi kokardı. Çünkü çay ibriğine haftada belki bir defa çay konurdu. Sonra artık bu çay bulanık bir su oluncaya kadar üstüne su koyarak içerdik.

Şimdi Birsen Hanım her seferinde demliğe ayrı çay koyuyordu. Kış gelince de kaloriferler yandı. Dairenin her tarafı aynı sıcaklıktaydı.

Babam yalın kat bir yağmurlukla üşüyordu. Salonda, yemekte radyatöre yakın oturuyordu. Bir akşam, okuldan dönüşte Birsen Hanım sandık odası gibi kullandığı penceresiz bir yerdeki eşyayı çıkartmak için kendisine yardım etmemi rica etti.

Sandık odasını boşalttık, temizledik, eşyayı yine yerine koyarken Birsen Hanım bir sandığın içine tıkıl-

— **Bunu baban giyebilir değil mi Ercan?**

www.cizgikitap.com ÇK ZAFFESA

mış olan bir paltoyu çıkardı ve evirip çevirdikten sonra bana :

— Bunu baban giyebilir değil mi Ercan? dedi.

Kimindi bu palto? Birsen Hanım'ın ilk kocası Ercüment Bey'in mi? Neye alakoymuştu onu?

Ben düşünüyordum. Birsen Hanım :

— Ercan, dedi. Bunu senin odana bırakıyorum. Babana sen söyle. Sana geldiği zaman anlat. Bu Ercüment Bey'den kalmadır. O zaman kapıcı Sait Efendi'ye verecektim. Ama o da ölüverdi. Kıyamadım eskiciye satmaya. Bak işte lâzım oldu.

Babam sıkılarak kendisine paltoyu gösterdiğim zaman yüzü kıpkırmızı kesildi.

SALONDAN babamın sesi geliyordu :

— Hanımefendi, beni bu dereceye kadar ayak altına almanıza Allah razı olur mu?

Birsen Hanım ilk defa hırçınlaştı :

— Ahmet bey, burada hakaret yok. Kış kıyamette muşamba ile gidip geliyorsunuz. Yepyeni palto, kibirinize mi dokundu.

— Benim kibirim yok Birsen Hanım, ama bu palto ilk kocanızdan kalmadır. Ben onu giyemem.

— Ahmet bey, ben de ilk kocamdan arta kalan bir kadınım. Siz böyle boş şeylerle beni büsbütün sıkıntıya sokuyorsunuz. Mademki bu kadar kibirlisiniz, ben de sizden uzak kalacağım.

Babam birden bir balon gibi sönmüş ve artık yalvarmaya başlamıştı :

— Birsen, Allah'ını seversen bana acı. Ben ancak geceleri senin yanında yaşıyorum. Bu haysiyetsiz hayata senin yanında kalmak için katlanıyorum. Giyeceğim Birsen, paltoyu giyeceğim. Ateşten gömlek de olsa giyeceğim.

Babam Birsen Hanım'ı gücendirmek istemiyordu. Benim odama geldiği zaman bazen :

— Ercan, diyordu. Bak kalorifer insanın ilikleri-ni ısıtıyor. Saç sobanın karşısında döne döne ısınmaya çalışırdık. Zavallı annen yatağında titrerdi. Eh bu daire de Birsen Hanım'a Encüment Bey'in hediyesi. Zararı yok, kıyıda köşede kalmış eşyası varsa onu da giyerim.

Bir insan için bütün gururunu çiğnetmek acıklı bir durumdu. Ama Birsen Hanım da ne yapsın? Soğuktan titreyen bir adam var karşısında. Eski kocasının paltosunu ona, utandırmak için değil, soğuktan korumak için giydiriyor.

Lâcivert palto artık antredeki elbise askısında duruyordu. Babam sokağa çıkarken onu giyiyordu. Belki de apartman halkından bazı kimselerin bu paltoyu Ercüment Bey'in sırtında görüp görmediklerini, hatırlayıp hatırlamadıklarını düşünüyordu.

Ateşten gömlek gibi gördüğü o palto artık onun vücudunu soğuktan koruyordu. Ercüment Bey'den arta kalan Birsen Hanım'la yaşadıktan sonra bu paltoyu ne diye giymeyecekti?

Bazen yumruklarını, dişlerini sıkıyor :

— Ah, diyordu. Paranın gözü kör olsun.

Eline para, birçok para geçse neler yapmazdı ki? Paltoyu çıkartıp atar, ortaya yüzlükleri, binlikleri avuç avuç koyar, sigarasını yakarak ayak ayak üstüne atardı.

Ama nerede bu bolluk? Herkesin cebinde tomarla bulunan para onda yok. Herşey günden güne pahaya çıkıyor, herkesin kazancı artıyor, ama onunki, kendi deyişine göre «Eşeğin kuyruğu gibi ne uzar, ne kısalır», durumda olunca boşuna çırpınmaktan, kederlenmekten başka ne yapabilir? Birsen Hanım da, koca diye vardığı bu sıradan memur adamın eşeğin kuyruğuna benzeyen aylığı ile aileyi nasıl idare edebilsin?

Kadıncağız yine saygılıydı ve erkeğine bir hak tanıyordu. Bir gün yemekten sonra açıkladı :

— Ahmet Bey, hayat gittikçe pahalanıyor. Kimse bir tek maaşla geçinemiyor. Bir evden, bir aileden bir kaç kişi çalışıyor. Bu bütün dünyada böyle. Temelden zengin olanları bir tarafa bırak. Senin maaşın artamaz, gittikçe yiyecekten, giyecekten kesmeye, kısmaya mecbur oluyoruz. Ama bu da bir şey sağlamaz.

Baban Birsen Hanım'ın sözü nereye getireceğini korku ile bekliyordu. Üvey annem :

— Dışarıda, bir şirkette çalışmaya kalksam sen buna razı olamazsın, dedi. Kıskanç bir adamsın. Ama ben para kazanmanın bir yolunu arayacağım.

Babam önüne bakarak :

— Kararın beni öldürebilir, dedi.

— Acele etme, dedi Birsen Hanım. Bu geçim sıkıntısından kurtulmamız için iki çare var. Sekiz, dokuz senelik bir ayrılığı göze alabilirsek ben babamdan tekrar kendime maaş bağlatırım. Beş bin lira ile geçinir, size de yardım ederim.

Babam içini çekerek :

— Bekleyiniz Birsen Hanım, dedi. İkinci defa dul kalmanız yakındır. O zaman siz babanızdan bağlanacak maaşla rahatça geçinirsiniz. Ercan'a da babasından bir maaş bağlanır.

Birsen Hanım :

— Bir gün bu çareye başvurmak gerekirse ben hiç tereddüt etmem, dedi. Ama önce bir başka çareyi deneyeceğim. Piyanoyu tamir ettireceğim. Para ile kız çocuklarına piyano dersi vereceğim. Ayrıca lisan dersleri de verebilirim.

İlk çare karşısında bu ikincisi babama o kadar endişe vermedi. Üvey annem bir cumartesi günü benimle birlikte Kapalıçarşı'ya gitti. İşlemeli altın bileziğini bir kuyumcuya sattı. Gelirken bana bir ayakkabı aldı.

Bir kaç gün sonra da bir piyano akortçusu apartmana gelerek salonun bir köşesinde duran piyanoyu

akort etmeye başladı. Piyano beş altı senedir kullanılmamıştı.

Akort bitince Birsen hanım piyano metodları aldı. Gündüzleri işini bitirince artık piyano çalıyordu. Önce benim üzerimde denemeye başladı. Bana bir kaç gün ders verdi. Piyano çalmak çok hoşuma gitti. Biraz da kabiliyetim varmış, sesleri iyi seçiyormuşum, kulak temizliğim yerindeymiş.

Okuldan dönüşte, eğer salonda kimse yoksa Birsen Hanım'ın yanına gidiyordum. Beni bu piyano işi birdenbire sarmıştı. Derslerimi ihmal edecek derecede vaktimi müziğe vermek istiyordum.

Bu daireye gelirken, üvey anneme karşı âdeta silahlanmıştım. Babama da kızgındım. Ama şimdi ben bu kadına sokuluyordum. Bazen kendi kendime ölen anneme karşı vefasızlık mı ettiğimi düşünüyordum. Bu benim için bir problemdi.

Birsen Hanım birkaç gün gazetelere bir ilân yollamıştı. Evinde piyano dersi veriyordu. Uzun zaman elini tuşlara sürmeyen kadın metodlar üzerinde çalışıp bilgilerini tazelemişti. Artık her sabah ekzersiz yaptığını işitiyordum. Parmaklarına bir canlılık vermek istiyordu.

İlândan bir hafta sonra iki öğrenci gelmişti. Bunlar yedi yaşında iki kızcağızdı. Haftada bir gün derse geleceklerdi.

Birsen Hanım bu kızlara karşı biraz üzüntülüydü. Bana, ölen kızını hatırlattıkları için onlara bakmaya tahammül edemediğini söylüyordu. Ama ders vermeye kendisini mecbur sayıyordu. Şimdilik haftada dört ders verdiği bir öğrencisinden dört yüz lira alacaktı. İki öğrenci olduğu için eline geçecek parayı küçümsemiyordu.

Bir ay sonra öğrencileri dörde çıktı. Bu kadarını yeterli buluyordu. Gelenler anneleri veya ablaları ile birlikte geliyorlardı. Bu küçük kızlara piyanoyu öğret-

mek kolay değildi. Birsen Hanım para aldığına göre birşeyler öğretmiş olmalıydı. Bunun için de zaman zaman kendisi uyuşan ve çabukluğunu kaybeden parmaklarını çalıştırıyordu.

Bazen metodları bırakır, klâsik bir parçaya dalar giderdi. Eğer yanındaysam hiç ses çıkartmıyordum. Kimbilir onda ne gibi bir anısı bulunan bu klâsik müzik parçası beni de sarıyor, ondan zevk alıyordum.

Bir iki defa gözlerinin yaşardığını, hattâ solan yanaklarına bir iki damlanın aktığını gördüm. Bu yaşlar taze yanaklarına yapıştı, orada eridi, kayboldu.

Bir gün yine böyle dalmıştı. Elini açа kapıya yorulan parmaklarını dinlendirdi, sonra elinin tersiyle yüzüne inen yaşları sildi. Döndüğü zaman beni görmüştü. İçini çekerek :

— Sen burada mıydın Ercan? dedi.

Cevap vermedim.

— Burada dinlemekten sıkılmıyor musun? dedi.

Yine cevap vermedim. Sıkılsam tabii dinlemezdim. Beni oraya çağırmamıştı, ben kendim gelmiş, arkasında bir yere oturmuştum.

Gitti, misafir sigaralarından bir tane aldı. Yaktı. Yanıma gelerek bir koltuğa oturdu. Bacaklarını birbirinin üstüne attı.

— Ercan, dedi. Sen yaşantının ilk bölümündesin. Önünde uzun gençlik yılları var. Bunların bir bölümü okulda geçecek. Bir genç erkek olarak yaşamaya başlayacaksın. Göreceksin ki, gençlik ümit ve heyecan doludur. Eline geçecek olan gençlik kitabının sahifelerini birer birer açacaksın.

Eline nota kitabını alıp ilk sahifeyi açtı :

— İşte böyle, dedi. Annemi erken kaybetmiştim. Babamla yalnızdım. Başka kardeşim yoktu. Babam benden birşeyi esirgemedi. Kolejde yatılıydım. Bir yığın delişmen kız arasına girmiştim. İnsan gençken elem kabul etmiyor. Bir kedinin üzerine bir damla su

dökülse silkinir, hemen yalar, temizlenir. Genç insan da elemi kabul etmiyor. Hemen başka düşüncelere dalıyor. Ben pek hareketli ve afacan değildim ama oyunlarda, sporda arkadaşlarımdan pek geride kalmazdım.

Birsen Hanım dirseğini omuzuma koydu. Sonra kolunu ensemden geçirerek öte taraftaki omuzuma elini bıraktı. Başını benim başıma yaklaştırıp hafifçe bir tos etti.

— Ercan, dedi. Bir gencin içi çiçek bahçesi gibidir. Açılacak yüzlerce gül koncası vardır. Bende de vardı. Gerekli olan bilgileri, beğenilen marifetleri kendimde topluyordum. Tahsil, yabancı dil, müzik, bütün ev bilgileri, hayat bilgileri, daha neler... Bilgili, kültürlü olmak istiyordum. Edebiyatım da vardı. Tabii bunun yanında da bir takım istekler.

Üvey annem bana bir tos daha attıktan sonra :

— İstediğim gibi olmadı Ercan, dedi. İyi yetişmiş sayılırım. Bir kusurum yoktu. Babam hastalanmış, emekliye ayrılmıştı. Onunla yapmayı düşündüğümüz Avrupa ve memleket gezileri suya düştü. Babam hayatının sonuna gelmişti. Bunu bana söylemiyordu. Daha yirmi yaşıma gelmeden beni evlendirdi. Bu son görevini yapar yapmaz da öldü.

Birsen Hanım hatırlamak ister gibi biraz düşündükten sonra :

— Ne benim ailemden kimse vardı, ne de Ercüment'in ailesini tanımıştım, dedi. Ama kendisi tüccardı. Babamın koyduğu koşulları yerine getirdi. Bu daireyi aldı bana. Dayadı, döşedi. Fakat daha ilk aylardan başlayan bir geçimsizlik bana genç kızlıkta kurduğum hayalleri tattırmadı. Ercüment tahsilsiz bir insandı. Bu şehirden değildi. Şuna emin ol ki Ercan, bir erkek kendisinden daha görgülü ve yüksek tahsilli bir kızla evlenmemeli. Aşağılık duygusu onu geçimsiz, çekilmez bir insan yapar. Kültürle, bilgi ile yapamadıklarını el şakalarıyla yapmaya kalkar. Erkek gücünü üstünlük

olarak kabul eder. Güzel ve kültürlü bir kızla evlenmek Ercüment'i mutlu etmedi. Evet iyi yetişmiş bir kız almıştı. Ama kendisinde ona denk olacak bilgiler yoktu. Tüccar olarak yetişmişti. Anlamasa bile herşeyin iyisini almayı düşünürdü. Parasını ve kuvvetli bir erkek olmayı bir üstünlük saydı. Beni ezmek, mağlûp etmek istiyordu. Kolejde piyano dersi aldığım hocam bile benim çok iyi piyano çaldığımı söyler ve beni piyano başına oturtup kendisi dinlerdi. Ercüment'e gelince o «Bırak şunu, diyordu. Dan dan, ne anlıyorsun bundan?».

Birsen Hanım :

— İşte böyle Ercan, dedi. Piyanoyu bıraktım. Lisanımı kaybetmemek için Fransızca ve İngilizce mecmualar alırdım. Onları da artık getirtmemeye başladı. Hattâ eve gazete sokmaz: «Yazıhanede okuyorum» derdi. İki yıl sonra bir kızım oldu. O buna hiç sevinmedi. Erkek evlât istiyordu. Erkek evlât sahibi olmamak da benim suçummuş. Çocuk yaşamadı. Benim kederimden pay almadı kocam. Kızımın ölümü ile benim hayatım yıkılmış, son ümidim, zevkim sönmüştü. Bu apartmanda akranım, kafa dengim de yoktu. Üstelik kocam içiyor, bazı geceler gelmiyor, benim manevi yıkılışımdan zevk alıyordu. Ama kendisi yıkıldı. Özür dilemeden, vedalaşmadan, hazırlanmadan öldü. Hastaneden bana telefon ettiler. Hayatımı bu apartman dairesine ve burada gördüğün eşyaya satmış oldum. Bana sözle o kadar hakaret etmişti ki, ağlamadım arkasından. Bana kimde ve ne kadar alacağı olduğunu ve piyasada işe yatırdığı parasını da haber vermemişti. Hemen Emekli Sandığı'na müracaat ettim, babamdan yetim maaşı bağlanıncaya kadar epeyce sıkıntı çektim. İşte benim hayatım bu Ercan.

Birsen Hanım içini çekip :

— Sonra da siz geldiniz, dedi. Birinci kocam zalimdi. İkincisi mazlum. Ama bu da insanı mutlu etmez.

Ben de ziyan olmuş bir insanım Ercan. Bu çaldığım klâsik parçalar bana ümit dolu, heyecan dolu günlerimi hatırlatıyor. Senin benim gibi şanssız olduğunu istemem Ercan. Kafa dengin cici bir kızla evlendiğini görmek isterim.

Hiç bir zaman kendisiyle anlaşmaya yanaşmayacağımı kararlaştırdığım üvey annem sigarasını tablaya bastırarak söndürdü :

— Haydi kalk Ercan, dedi. Seninle çarşıya kadar yürüyelim. Salata için domates, çalı fasulyesi, et alalım. Sonra piyano dersi yaparız, ne dersin?

Altıncı sınıfı bitirmiştim. Bana ortaokulun bu ilk sınıfı pek de ağır gelmemişti. Artık tatildeydim. Ne zaman sokağa çıksa Birsen Hanım beni de yanına alıyordu :

— Baban çok kıskanç, diyordu. Üzüldüğünü istemiyorum. Ama eve kapanıp kalamam Ercan.

Epeyce çile ve acı çekmiş olmasına rağmen Birsen Hanım çok güzel, formunu kaybetmemiş ve hâlâ bir genç kız zannedilecek kadar körpe ve sevimliydi. Kızlarını derse getirenler beni görünce şaşmışlardı :

— Öğretmen Hanım, sizin bu yaşta oğlunuz mu var?

Birsen Hanım :

— Oğlum ama, ben dünyaya getirmedim, diyordu. Ercan hakikaten can bir çocuktur.

Onlar piyano dersi yaparken ekseriya geveze olan öğrencinin annesiyle ben balkona çıkar veya salonun uzak bir köşesinde otururdum.

Bu çocuk annelerinden bazısı bana soruyorlardı:

— Birsen Hanım sahiden sizin anneniz mi?

— Annem ama, üvey annem, diyordum.

— Bu kadar genç olduğu halde neden vardı babanıza? Aralarında çok yaş farkı olmalı. Birsen Hanım'ı bir lisede kızların arasına salıverin, onun evli bir kadın olduğunu kimse anlamaz. Ben sizin ablanız sanmıştım.

Birsen Hanım'ın bu halini görüyor, sonra pek az hatırladığım annemin hayali gözlerimin önüne geliyordu. O da öldüğü zaman bu yaşlardaydı. Ama solmuş, bitmiş, güzelliklerini kaybetmiş, artık hiçbir iddiası kalmamış bir zavallı kadın olmuştu annem.

BİRSEN HANIM'LA babam arasında kapalı kapılar arkasında duyduğum bazı anlaşmazlıklar oluyordu. Babamın elinden birşey gelmediği halde boş yere bu ikinci karısına vırladığını anlıyordum. Onların geçimleri, konuşmaları beni de ilgilendirirdi. Bunun için dikkatle dinliyordum. Babam birşey istemiyor, kendi ıstırabını anlatıyor, Birsen Hanım da :

— Anlıyorum, diyordu. Ama ezilip büzülmekle eline birşey geçmez. Büsbütün rahatsızlık olur. Seninki mevlit okumaya benziyor. Oku oku hep aynı şey. Anladık artık. Yüz kere tekrarlayıp, kazancım az, sıkılıyorum demekle ne kazancın artar ne de ben yeni birşey duymuş olurum.

— Istırabımı da söylemeyeyim mi?

— Bir iki defa söyledin, yetişir. Ne yapalım, daha fazla para kazanmana imkân yok. Bir ailede yalnız bir kişinin çalışmasıyle geçinme modası geçti artık. Gücü yeten herkes çalışır.

— Senin çalışmana ben dayanamam.

— Ahmet bey, beni iyi dinle. Kıskanmayı gerektirecek davranışlarda bulunacak olsam çalışmayı beklemem. Benim karakterim buna elverişli değildir. Bana itimat etmemekle hem hakaret ediyor, hem de bana inanmıyorsun.

— Saçmalıyorum Birsen. Daima huzursuzum. Bu, hep parasızlıktan ileri geliyor. Elimde değil.

— Ahmet bey, sıkıntı içinde yaşayıp bir de masal dinleyemem.

Babamın vırvırlarına Birsen Hanım artık isyan

ediyordu. O zamana kadar yürüttüğü nezaketi, yumuşaklığı bırakmıştı.

Üvey annemin hakkı vardı. Bir defa bile ağzını açıp geçinecek kadar bir aylığı olmadığı için babamı yüzlememişti. Biz kira evindeyken daha çok sıkıntı çekmiştik. O kadar para kıttı ki, eve gazete girmezdi. Çoğu geceler babam şişkinlik yaptığını söyleyerek akşam yemeği yemezdi. Bir bardak çayla biraz ekmek yerdi. Kahve âdeti de kalkmıştı evden.

İçtiğimiz çay da tazelenmediği için ot ot kokardı.

Birsen Hanım'a gelince, o üç kap yemeği ikiye indirmişti. Artık sofrada rafadan yumurta, iki üç türlü reçel ve peynir, tereyağı bulunmuyordu. Çayın yanında ya zeytin, ya beyaz peynir bulunuyordu. Babam birşey yemeden gitmek istiyor, canının almadığını söylüyor, fakat Birsen Hanım :

— Ahmet bey, rica ederim mesele çıkartma. Gündüzleri de birşey yemediğini biliyorum. Beni büsbütün sinirlendirme, diyordu.

Üvey annem babamın küskün gittiğini de istemez, onu bütün gün huzursuz bırakmaktan çekinir, benim yanımda bile :

— Haydi, vakit geldi beni öp de git, derdi.

Yanağını uzatıyordu.

Mutfakta ona yardım ederken bazen matematik problemleri üzerinde konuşurduk. Başka insanlar gibi öğrendiklerini unutmuş değildi. Ondan daha çok şey bildiğimi sanıyordum. Ama o nihayet koleji bitirmiş, iyi derece ile diploma almıştı. Ders hususunda babamdan hiç hayır yoktu. Birsen Hanım babama sorduğum ve kavrayamadığım bir konu olursa :

— Baban çok yorgun Ercan, diyordu. Ben sana yardım etmeye çalışırım.

Belki ben farkında olmadan babamın bilgisini öğrenmek için ona soruyordum. Belki de babamın da birşeyler bildiğini ona göstermek istiyordum. Ama Bir-

www.cizgikitap.com ÇK Zafer

sen Hanım'ın pırıl pırıl bilgisi yanında babam bildiklerini çoktan unutmuş, zaten liseden bin güçlükle mezun olmuştu.

Lisede öğrendiklerinin çoğu iş hayatında babama lâzım olmamıştı. Bir dairenin birçok servisinde yirmi yıl çalışmıştı ama orada bütün hesabı dört işlemi yapmaktan oluşmuş, birkaç kanun ezberlemiş ve tarih gibi, coğrafya gibi, kimya gibi başlı başına ayrı konular olan bilgiler ona hiç gerekmemiş ve zaten pek hoşlanmadığı bu bilimleri çabucak unutmuştu.

Babam yakın tarihi biraz biliyordu. Cumhuriyet'ten sonra dünyaya gelmişti. Daha evvelsi onun için karanlıktı. Halbuki Birsen Hanım ondan on yaş daha genç olduğu halde tarih kültürü fazlaydı. Bazen eline bir harita alır ve onu seyretmekten, incelemekten zevk alırdı.

Basit bir insan olmayan Birsen Hanım kültürü yüzünden içine düştüğü yoksul hayattan fazla etkilenmiyor, elini çenesine koyup düşündüğü zaman aklından kimbilir neler geçiyor, ama düşünce dünyasına dalıp avunuyordu.

Ay sonlarına doğru büsbütün yoksulluğa düşüyorduk. Birsen Hanım sabırlıydı. Kederli olması gereken zamanlarda eline bir ansiklopedi alır, sahifelerini çevirmeye başlar veya piyanonun başına geçerdi.

Babamın giyip çıkaracağı kalmamıştı. Bir gün o sandık odası denilen karanlık yerden bazı eşya çıkarıldı. Bir sabah babamın giyinirken söylendiğini duydum.

— Birsen Hanım, ben böyle çizgili bir gömleğim olduğunu hatırlamıyorum.

Birsen Hanım :

— Ne bileyim ben Ahmet bey, dedi. Elime geçti, bütün gömleklerinizi yıkadım, ütüledim.

Babam herhalde Ercüment Bey'den kalma o gömleği giydi. Çünkü artık kendi gömleklerinin yakası ve

kol ağızları tirfillenmişti. Eğer genç kadının ilk kocasından kalma daha başka giyecekler, mesela bir takım elbise olsa onu da giyerdi.

Giyerdi ama bu olup bitenler onu kemiriyor, ömrünü kısaltıyordu. Onun kurumakta olduğunu, eridiğini görüyordüm. Bir gün bir hekime baktırmasını söylediğim zaman bana :

— Oğlum, dedi. Benim hastalığım yokluk. Benim hastalığım âcizlik. Beni eriten, öldüren bu.

Ve onun, kendi odalarında inlediğini duyuyordum :

— Birsen, seni bırakıp ölmek bana çok ağır geliyor. Dairede, toplumun içinde gülünç, zavallı bir insanım. Ama senin yanında, senin elini tuttuğum zaman dünyanın en mutlu insanı oluyorum. Sen yeryüzünde bir cennetsin.

Zavallı adam bana ıstırap vermemek için de yalnız bulunduğumuz zaman :

— Ercan, anneni bir türlü unutamıyorum, unutmak da istemiyorum, diyordu.

Üvey anneme gelince, ben bu kadının daha yüzünü görmeden, sesini duymadan onu kırmak için elimden geleni yapmaya karar vermiştim. Ama okul çantamda getirdiğim annemin resmini bile ortaya çıkartamadım. Kafama koyduğum hakaretlerin, ezberlediğim sözlerin hiçbirini ortaya koyamadım.

İstanbul tarafındaki ilkokulda, babamın bu evlenme işi ortaya çıktığı zaman kafam bozulmuş, annemin yerini alacak kadının yüzünü görmeden ona içimden savaş ilan etmiştim. Bu arada arkadaşlarıma da sorardım :

— Seninki öz anne mi?

— Evet, neye sordun?

— Hiç.

Birisi, zayıf ve soluk yüzlü kabaca bir çocuk :

— Benim annem öldü, demişti.

— Şimdi annen yok mu?

— Babam bir kadın aldı. Annemin üstüne titrediği eve gelip kuruldu. Annemin özene bezene işlediği örtülere, perdelere, aldığı eşyaya hep kusur buluyor. Onları ortadan kaldırmak, hattâ babamın kafasının içinden annemin hayalini silmeye çalışıyor. Durmadan bir bahane bulup onu kötüler.

— Sana iyi davranıyor mu?

— Ne gezer! Annemin sağlığında babam bana çok iyi davranırdı. Şimdi her akşam ya azarlanıyorum, ya da...

Arkadaşım babasının kendisini dövdüğünü söylemedi ama ben halinden bunu anladım. Sıkıntı içinde :

— İlkokulu bitirince de beni bir yere çıraklığa verecek, dedi. Halbuki annemin sağlığında bana doktor mu, yoksa mühendis mi olmak istediğimi sorardı.

Annesi üvey olan bir başka çocuk bana dert yanmıştı :

— Bu kadınla evlendikten sonra babam bana düşman oldu. Hiçbir suçum olmadığı halde bir takım uydurma kabahatler yüzünden akşamları azarlanıyorum. Babam sofraya otururken «Bugün ne halt karıştırdın bakalım?» diye soruyor. O kadın da: «Birşey yapmadı, ortalığı kirletti, bir bardak kırdı.» diyor. Evde ne kırılırsa benim üstüme atılır. Daha yemeye oturmadan azarlanırım. Babam «Defol!», diye bağırır. Yemek odasından çekilirim. Bir köşede kara kara düşünürüm. Baba olup da aç kaldığımı aklına bile getirmez. Öteki kadın da karanlıkta sığındığım yere doğru seslenir : «Anan olacak karı seni benim başıma belâ olsun diye doğurmuş. Terbiye etmeden geberip gitmiş.» Aç kaldığıma, azarlandığıma yanmıyorum. Ama ölen anneme böyle hakaret etmesi beni canımdan bezdiriyor.

Çocuk yaşlı gözlerini yere eğiyor, içini çekiyordu:

— Eve gitmeye korkuyorum. Haydi o el karısı. Ya babama ne oluyor?

İşte arkadaşlarımın çektiklerini, acılarını böylece öğrendikten sonra peşin kararlar vermiştim. Ama bunları uygulayamadım.

Kolunu omuzlarıma koyan, beni kendisine doğru yaklaştırarak başını başıma dokundurup tos atan bu güzel kadına ne yapabilirdim?

Baba oğul evine sığınmıştık. Bizim yüzümüzden rahatı kaçmış ve sıkıntıya düşmüştü. Belki pişman olmuştu evlendiğine, fakat artık iş işten geçmişti. Bu dereceye kadar yoksulluğa düşeceğini tahmin etmemişti. Babam gösterişli ve yakışıklı bir adam sayılırdı. Ama onun varlığı dışındaydı. Cepleri ve kafasının içi boştu. Buna karşılık çok uslu, sessiz, yumuşak başlıydı. Sonra temiz bir adamdı. Bir kedi gibi üzerinde bir kir olmasına dayanamazdı. Üzerindeki elbise eski de olsa süprülür, ellerini ve yüzünü daima yıkardı. Pasaklı bir insan değildi.

Birsen Hanım hiç bir komşusuna gitmediği halde apartman dairelerinden ve komşu apartmanlardan ona misafir gelirlerdi. Bu misafirler ziyaretlerini akşam çay saatine rastlatırlardı.

Ben odamdan bu misafirlerin içinde bazı saygısızların bulunduklarını anlar ve onların Birsen Hanım'ın davranışını kötülediklerini duyardım.

— Birsen, sen ne akla hizmet ettin de bu adama vardın! Sıkıntı çektiğini görüyoruz. Saygısız adam bir de peşine kazık kadar oğlunu takmış, getirmiş.

Birsen Hanım'ın cevaplarını da işitiyordum :

— Ne yapsın, oğlunu sokağa mı atsın?

— Hiç olmazsa bir çıraklığa versin. Sen onun eski karısının oğlunu okutmaya mecbur değilsin. Öküz besler gibi besliyorsun.

— Benim kimseden şikâyetim yok.

— Tabii şikâyet edemezsin. Ayrılmak istesen o adam bırakır mı seni? Bulmuş yağlı kapıyı, baba oğul

sığınmışlar. Sen bir başına babandan aldığın maaşla gül gibi geçinirdin.

— Beni evlen diye zorlayanlar arasında siz yok muydunuz? Üstelik dedikodu yapanlar arasına katılmadınız mı? Genç bir dul kadın yalnız olamazmış. Ondan şüphe ederlermiş. Her gelişinizde bir koca teklif ederdiniz.

— Birsen'ciğim, bizim münasip gördüklerimiz böyle züğürt değildi.

— Evet birisi celep, birisi iki dükkânı olan bir kasap. Bunlar özellikle sizin bana uygun bulup yakıştırdığınız kocalar. Belki onların paraları bol. Ama Ahmet Bey temiz pak bir adam. Bir efendi.

— Ya o kazık kadar oğlun?

— Bana bakın, ben o çocuğu görür görmez beğendim. İçim ısındı. Ben evlât kaybetmiş bir kadınım, o da anasız kalmış bir çocuk. Bizim anlaşmamız daima mümkündür. Sıkıntı içinde olabiliriz, ama ben hayatımdan memnunum. Benim yaşantımı bir takım işe yaramaz dedikodularla kötülemeye kalkmayınız.

— Ayol senin iyiliğin için.

— Siz iyiliğin ne olduğunu bilmiyorsunuz. Sizinki yuva yıkıcılıktır.

— Merak etme, bir daha gelmem ben de.

— Ben kimseyi davet etmiyorum. Ama gelene de kapım açıktır.

Apartmanın içinde bir dairenin gedikli kiracısı olan bu genç kadın o gün darılıp gitmiş, ama bir iki hafta sonra tekrar gelmişti.

Birsen Hanım'ın piyano dersleri de pek verimli değildi. Çocuk getirenler ya parayı fazla buluyor, ya da onun bir müzik öğretmeni olmadığını ileriye sürüyorlardı.

Halbuki gayet nazik, bilgili ve sabırlı bir kadındı. Aynı şeyi tekrarlamak ve tekrarlamaktan usanç duymuyordu. Müzikten hiç anlamayan, sadece etrafa gös-

teriş yapmak isteyen çocuk anneleri, üç aydır ders aldıkları halde çocuklarının henüz bir şarkı bile çalamadıklarını söyleyerek şikâyet ediyorlardı.

Birsen Hanım işte o zaman hırçınlaşıyordu :

— Siz çabucak şarkı öğreten bir piyano öğretmeni bulunuz.

Bir kaç ders borçları olduğu halde çıkıp giden ve giderken :

— Sen de kendini birşey mi sanıyorsun? diyenler oluyordu.

İşte bu yüzden dört öğrencisinden ancak bir tane kızcağız kaldı. Bunun adı Gülçin'di ve eli çabucak yatmıştı. İstidadı vardı. Yalnız parası için değil, Birsen Hanım onu zevk için de yetiştirmek istiyordu.

Gülçin sekiz yaşında bir kızcağızdı. Annesi hayli güzeldi. Siyah saçlı ve siyah gözlüydü. Bir öğretmenin eşiydi. Kızı getirdiği zaman hiçbir şey konuşmadan Birsen Hanım kızı yoklamış, onun istidatlı olduğunu anlatmıştı. Fakat annesi ders başına yüz lira istediğini duyunca içini çekmiş :

— Sizin hakkınız var, ama ayda dört beş yüz lirayı bu çocuğa ayırmamıza imkân yok, diye çıkıp gitmişti.

Sonradan yine kızın elinden tutarak getirmişti. İki ay içinde çocuk notayı öğrenmiş, metod defterini yarılamıştı. Yalnız evlerinde piyano yoktu. Okuldan sonra ders çalışamıyordu. Piyanosu olan komşu da çocuğu yüzünden Birsen Hanım'a darıldığından Gülçin'e çalışması için müsaade etmemişti.

İşte bunun için evleri pek uzak olmadığından Gülçin çalışmak için de Birsen Hanım'ın dairesine gelmeye başlamıştı.

Bu pek cici, terbiyeli ve sevimli kız için Birsen Hanım bana :

— Yaşı benzemezsin, diyordu. Benim de kızımın adı Gülçin'di.

— Gülçin ne demek? dedim.

— Gül toplayan, gül devşiren anlamına gelen Farsça bir sözcük, dedi Birsen Hanım. Anlamı belki pek çekici değil ama sevimli bir isim değil mi?

— Evet, dedim.

— Kızcağız da güzel, değil mi?

— Epeyce güzel.

— Ercan, kendi kızıma yapamadıklarımı bu yavrucağa yapmak isterim. Bir zaman kız çocuklarını görmek istemezdim. Zamanla alıştım buna. Bu kıza gelince hem adı, hem de yüzü güzel. Benim de kızım, Gülçin'im yaşasaydı şimdi bu yaşta olurdu.

Bazen bu kızı görmeye tahammül edemeyen Birsen Hanım, bazen de :

— Ercan, rica ederim, evlerine kadar git de Gülçin'i al, getir, diyordu.

Kız gelince de kucaklıyor, göğsünde sıkıyor, öpüyor, bu anda gözlerinin içinde yaşlar parlıyordu.

Gülçin hiçbir zaman gördüğü bu muhabbet ve ilgi karşısında şımarmadı. Bir öksüz kadar içli, durgun, ama duygulu bir kızcağızdı. Hiç taşkın ve saygısız bir davranışını, görmüyorduk. Sesi biraz üzgün, yüzü aydınlık, gözleri parlak ve berraktı. Bu yüzden gidip onu alırken elinden tutuyor, geç vakit tekrar evlerine kadar götürüyordum.

GÜLÇİN KENDİSİNE verilen emeğin boşuna olmadığını altı ay içinde göstermişti. Hiç bir kız bu kadar bir zaman içinde bu dereceye kadar ilerleyemezdi belki. Ama çocuğun başarısına Birsen Hanım'ın da içten gelen gayreti karışıyordu. Üstelik kendisine verilen parayı geri çevirmişti Birsen Hanım.

Ama bu kızcağız bir reklam oldu. Dönüp gelen bir kaç kız annesi bir gün Gülçin'in başarı ile piyano çalışını görmüşlerdi.

Hiç bir kız bu kadar kısa bir zaman içinde bu dereceye kadar ilerleyemezdi belki

Yeniden dört kız ders almaya başladı. Birsen Hanım hepsini de aynı saatte alıyordu. Böylece daha çok müziğe alışıyor ve kulakları piyano sesiyle ve çalacakları parçalarla bir bağlantı kuruyor, kendilerini bu ses dünyasının içinde buluyorlardı.

Ben, yedinci sınıfa giderken, derslerimi hazırladıktan sonra piyanoya geçiyordum. Artık okul şarkılarını, bazı klasik parçaları başarı ile çalmaya başlamıştım ki, artık Birsen Hanım notalarla değil, benim içimden gelen bir ilgi ve yakınlık göstermemle meşgul oluyor :

— Ercan, bir arzunu, bir şikâyetini seslerle ifade ediyor gibi çal, diyordu.

Evet, kendisi bunu büyük bir duygusallıkla yapıyordu. Kitapta yazılı olan bir cümle, bir söz dizisi donuk, duygusuz bir ifadedir. Ama bir insan onu bir ıstırabın, sevginin, şefkatin veya hüznün etkisi altına okursa o söz dizisi bir duygu müziği haline gelir.

Bu basit bir olaydır ama kimse Birsen Hanım gibi üzerinde durmamıştır, artık bir notanın donuk, mat sesine bir duygusallık vermek için ben de içimdeki istekle birşeyler katmak istiyordum.

Birsen Hanım, duygulu ve geniş görüşlü bir kadındı. Kendi düşüncelerini bana aktarıyordu. Öyle ki gün geçtikçe ona kapılıyordum.

— Ercan, diyordu. Telefon çalıyor. Basit, anlamsız bir zil, bir küçük çıngırak sesi, değil mi? Bir kimsenin bizimle konuşmak istediğini anlatıyor. Ama boş, içindekiler uzaklara gitmiş bir evde telefonun durup durup, ama hiç bir cevap almadan çalmasını düşün. Evet, orada kimseler yoktur, o telefonu kimse kaldırıp açmayacaktır. Telefon zilinin sesi burada tamamiyle bir mahzunluk, bir üzüntülü duygu anlatır.

Birsen Hanım'ın söylediklerini daha düşünmeden duyuyordum.

— Ercan, diyordu. Boş bir kaba musluktan su

damlaması çok basittir, değil mi? Ama boş bir evde bu su bir müzik, bir ahenk olur. Din, dan... Bu sesi bir kaynaktan çıkıp minimini çağlayanlar halinde küçük kayalardan atlayarak akıp giden bir suyun çıkardığı şırıltıda da bulabilirsin. Geceleri bu küçük çağıltı daha çok ve daha anlamlı olarak duyulur. Sesler başka bir âlemdir Ercan. Seslerde bir çok duygu saklıdır. Dinlemesini, duymasını bilmeli.

Babam hiçbir zaman Birsen Hanım'ın bu konuşmalarından birşey anlayamazdı. Duygusuz adam değildi ama bu inceliklerle, pratikte pek değeri olmayan bu gibi düşüncelerle meşgul olmazdı. Bu ancak akademik bir duygu, şiir gibi bir bölümdü. Müzikle uğraşmamış, o ses uyumunun içine girmemiş bir insan titreşim dünyasının zevkine, o yaşantıya giremez, birşey anlayamazdı. Zaten bunun için bu sanat dalında yetişen insan pek azdı.

Bu anlayışlar, bu düşünceler, bu incelemeler bana üvey annemden geliyordu. O, tam olgun, güzelliği kadar bilgisi de üstün bir kadındı. Doğrusu babam mutlu ve kıymetli bir insandı ki böyle eşi az bulunur bir kadınla evlenmişti. Ah bu mutluluğun zevkini çıkarmak için babamın parası da olsaydı! Bu güzel kadına elmas, inci, kürk gibi şeyler hediye edebilse, ona ferahlık verecek gezmeler yaptırsa, istediği her şeyi ayağına getirebilseydi.

Artık Birsen Hanım ayda altı bin liradan fazla bir müzik hocalığı ücretini kazanıyordu. Daha fazla ders vermek istemiyordu. Kazancını yeter buluyordu. Hakikaten artık eksilen bazı eşya alındığı gibi yemeklerin de çeşidi artıyor ve bu arada babama da yeni elbiseler yaptırılıyordu.

Bu yeni elbiseler ve gömleklerle çamaşırlar babama yeni bir ateşten gömlek olmuştu. Duygulu adam genç kadına bu dereceye kadar yük olmaya dayanamı-

yor, bazen yüzünü camlara dönüyor, sokağı seyreder gibi yaparak ağlıyordu.

Ben bana yapılanlardan üzüntü duymuyordum. Birsen Hanım bana birşey yaptığı veya para verdiği zaman :

— Ercan, diyordu. Baban gibi bana müşkilât çıkartma. Görüyorsun ki ben elin kızına emek veriyor, ondan hiçbir şey beklemediğim halde onu yetiştirmeye çalışıyorum. Sana gelince, sen yetişecek ve bana bakacaksın. Senden bunu bekliyorum. Aramızda yaş farkı çok olsa da iki arkadaş gibi birbirimizi anlıyoruz.

Böylece yedinci, sonra sekizinci sınıfı bitirmiştim.

On dört yaşımdaydım. Birsen Hanım yumuşak bir heykeldi. Yıllar onun üzerinde yıpratıcı bir etki yapmıyordu. Babama gelince o yakışıklı ve dinç erkek değildi artık. Gömleğinin içinde boynu armut sapına dönmüş, cekedi sırtında bollaşmıştı.

Hekimler onun belli bir hastalığı olmadığını bildiriyorlardı. Fakat o gözle görülecek kadar eriyordu. Bu çöküntünün sebebi üzüntüydü. Bazen bana :

— Ercan, diyordu. Ben bu kadının evinde bir uşak derecesine geldim. Bu evlilik beni yıktı. Kazancım eşeğin kuyruğu gibi ne artar ne eksilir, ne kısalır, ne uzar, derdim. Eşeğin kuyruğu artık kısalmaya, çürümeye başladı. Allah bana bir nimet verdi ama ondan faydalanmak kısmet olmuyor.

Neme lâzım, kadın onu iyi etmek için çaba harcıyordu. Önüne en iyi yemekleri koyuyordu. Fakat babamın giydiği ateşten gömlek, yediği zehir zemberekti.

Birsen Hanım :

— Ahmet Bey, biraz da siz gayret göstermezseniz bu işin sonu iyi olmaz, diyordu.

Babam gözleri dolu dolu :

— Biliyorum, diyordu. Ben cennette bir misafirim.

Sonra bana, gizlice söylüyordu :

— Ercan, benden sana yetim maaşı bağlanır. Herhalde Birsen Hanım seni yanından uzaklaştırmaz. Tekrar evlenirse, sen ayrılırsan biraz gayret eder, yetim aylığı ile geçinirsin.

— Daha iyi şeyler konuşsan olmaz mı baba? Sen ölecek yaşta bir insan değilsin.

Fakat artık benim de rahatım kaçmıştı. İçimde bir kuşku belirmişti. Babama birşey olacak diye korkuyordum. Bu tasamı bir gün Birsen Hanım'a söyledim. Yüzüme dikkatle baktıktan sonra :

— Ercan, dedi. Üç yıldan fazla oldu. Beraberiz. Babana kötü davrandığımı hiç gördün mü?

— Hayır, dedim.

— Evhamlı, sinirli bir adam. İnsan olarak, eş olarak elimden geleni yaptım. Onun için üzülecek, sıkılacak fazla bir neden yok.

— Ama çok zayıfladı.

— Görüyorum, elimden birşey gelmiyor.

Artık liseye gidiyordum. Babamın bitkin bir durumda olması o kadar sevdiğim piyanoyu çalmamı da engelliyordu. Ortada onu üzecek yeni bir neden yokken canından bezmiş bir duruma düşmesi artık beni de, üvey annemi de rahatsız ediyordu.

Bir gün bu durumu için ona darıldım. Büyük bir adamdı, ama ben kendimi ona öğüt vermeye yetkili sanıyordum.

— Baba, dedim. Kendine hiç dikkat etmiyorsun. Buraya geldiğimizden beri ortada değişen birşey yok. Birsen Hanım senin maaşını azımsamıyor. İlk bir iki yıl böyle karamsar değildin. Kendi kendini yiyip beni de Birsen Hanım'ı da üzüyorsun. Kendini çekip çevirmezsen sonu fena olur.

Babam yüzüme baktı, baktı :

— Yani ölür giderim, değil mi? dedi.

— Bunu söylemeye dilim varmıyor baba.

— Evet, bir çocuk için bu güçtür. Ama unutma ki ben de sizleri bırakıp gitmeye istekli değilim.

Birsen Hanım yeteri kadar ona bakıyordu. Benim zaten elimden birşey gelmezdi. Bu konuşmadan sonra Birsen Hanım bana :

— Babana ne söyledin? dedi.

Ne konuştuğumuzu anlattıktan sonra :

— Sizi de üzüyor, dedim. Evvelce kendiniz için de piyano çalardınız. Artık neşeniz kaçtı. Size baba oğul yük olduktan sonra bir de ayrıca hastalık sıkıntısı vermemiz saygısızlık olur.

Birsen Hanım benim yüzümü okşadı, içini çekerek :

— Herhalde baban isteyerek zayıflamıyor, dedi. Şimdilik bunu düşünme Ercan. Arada ben varım. İnan ki elimden geleni yapıyorum. Senin de acılarla karşılaştığın zaman olacaktır.

Ben, bana da düşen görevler vardır, diye düşünüyordum. Bu görevleri yapmamakla suçlanmış olacağımı sanıyordum. Aslında babam da Birsen Hanım da benden birşey beklemiyorlardı.

Ama üvey annemin sık sık içini çekmesi ve ders dışında piyanoya elini sürmeyişi bana onun da üzüntü içinde bulunduğunu anlatıyordu. Üvey annemin de üzüntü çekmesini istemiyordum. Çoğu akşam, ders çalışırken başımı kaldırıp dairenin içindeki sessizliği dinliyordum. Sanki karanlıkların arasında birden bir çığlık kopacaktı. Babam ve üvey annem gibi ben de neşemi ve yaşama heyecanımı kaybetmiştim.

Akşam, liseden dönüşte çoğu zaman Gülçin'i dairede buluyordum. Kızcağız on yaşına gelmişti. Berrak ve saf gözlerini kocaman kocaman açıyor, ötmeye, şakımaya izin isteyen kocaman bir kuşa benziyordu.

Birsen Hanım'a Teyze diyen, Öğretmenim diyen bu kızcağız ileride çok güzel olacakmış. Hakikaten bir iki defa gördüğüm annesi de güzel bir kadındı. Bazen,

özellikle pazar günleri uğruyor ve Birsen Hanım'a saygı gösteriyorlardı.

Daha önce ben üvey annemle çarşı pazar dolaşır, yiyecekler alır ve fileyi ben taşırdım. Artık Birsen Hanım sokağa da çıkmıyordu. Ya istediklerini kapıcıya aldırıyor veya okuldan dönüşte bu hizmeti bana gördürüyordu.

Nadiren ben okuldan dönüp kahvaltı ettikten sonra :

— Ercan, diyordu. Pek sıkıldım. Beraber çıkalım, biraz hava alayım.

Ana caddeye kadar yürüyor, bazen de babamın gelmesini köşebaşında bekliyorduk. O zaman Birsen Hanım beni bırakıp babamın koluna giriyordu.

Sofra başında üçümüzün yemek yemesi bir mutluluk sayılırdı. Ben üvey anneme boşuna savaş ilân etmişim. O temkinli, ağırbaşlılığı ve yüksek insanlık duygularıyle buna meydan vermemişti.

Ay başlarında, babam maaşını alıp kendisine verdiği günlerde bir iki şişe bira alan Birsen Hanım benim bardağımı da dolduruyordu. Babam bardağında ve şişedeki birayı bitirmeye korkarak ağır ağır, içkinin ömrünü uzata uzata içiyor ve bir an kadar mariz bir neşe buluyordu kendisinde.

Tabii ben onun gençlik hayatını bilmiyordum. Annem de bilmezdi. Biraz savruk ve haylaz olan babam ailesinden hiçbir şeyi saklamamıştı. Yalnız söz arasında babasının çok duygulu bir memur olduğunu, büyük mevkiler kazandığını ve hatırının çok sayıldığını, kendisinin de onun varlığına güvendiğini söylemişti.

Böyle, üçümüz bir arada, bir hayatı paylaşarak yemek yediğimiz sırada Birsen Hanım sorarsa bazı şeyler anlatıyordu :

— Geçmiş zaman, hatırlamıyorum. Belki hatırlamak istemiyorum. Çünkü ben varlıklı bir hayatın içindeydim. Babam aldığını hemen iyi şeylere harcardı.

Bunun bir sonu olduğunu düşünmezdi benim gibi. Bir ev sahibi olmamıştı. Fakat en güzel ve kibar semtlerdeki kira evlerinde otururduk. Bazen saz fasılları yapılırdı. İçer, zamanın eleküstü sanatçılarıyla âlemler tertip eder, sabahlara kadar sürerdi bu eğlenceler. Bana keman veya tanbur çalmasını öğretmek isterdi.

Babam, konu buraya gelince içini çekiyordu :

— Hanımcığım, bazen sizin piyanonuzu dinliyor, içimden bir kat daha yıkılıyorum. İlgili görünmediğime bakmayınız. Babam çok güzel tambur çalardı. Ama ben tamburu ve kemanı beceremedim. Arzu etmediğimden değil. Güç geldi bana. Hem mızrap vuracak, hem de parmağınızla perdelere basacaksınız. Keman büsbütün zahmetli. Ama piyano böyle değil. Parmağınızı basar basmaz size net bir nota sesi verir.

Birsen Hanım :

— Oooo, diyordu. Hiç de belli etmiyorsunuz Ahmet Bey!

— Ne yüzle, neyi belli edeyim Birsen Hanım. Ben bir harabeye, bir sönmüş volkana benziyorum.

— Karamsarlığı bıraksanıza Ahmet Bey. Her nedenle kendinizi ayak altına atmayınız. Üzeri zamanla ve başka şeylerle örtülü bir müzik bilginiz var sanıyorum. Ama hep Şark müziği.

— Birsen Hanım, müziğin garplısı, şarklısı olmaz. Müzik müziktir sanırım. Bu babamın fikriydi. Onun tamburla çigan havaları çaldığını bilirim. Bir başka tadı olurdu bunun. Zavallı annem bu sarhoş sanatkârlara meze hazırlamaktan bitkin bir hale gelirdi. Ben memuriyete girdiğim sırada öldü. Baba oğul yalnız kaldık. Tıpkı Ercan'la benim yalnız kaldığımız gibi. Artık ne o toplantılar kaldı, ne de babam eline saz aldı. Birden, tıpkı benim gibi karanlık bir hayata dalmıştı babam ve çok geçmeden onu da kaybettim.

— Ailenizden kimse yok mu?

— Elbette kıyıda köşede yaşayanlar olmuştur.

Hatta babamın bir kız kardeşi ve onun çocukları olduğunu hatırlıyorum. Çoğu zaman İstanbul dışındaki şehirlerde yaşarlardı. Belki İstanbul'a dönmüşlerdir. Ama bu koca şehrin içinde insanların birbirlerini bulması kolay değil. Babam bayram günlerinde posta ile bir kaç yere tebrik yollardı. Belki amcalarım, belki dayılarım vardı. Ama ben kendi âlemimdeydim.

Ne garip! Babam ailesinden resim gibi, mektup gibi, eşya gibi birşey muhafaza etmemişti. Halbuki üvey annem sandığından, sepetinden, çekmecesinden, kitaplarının arasından bazen bir resim, bir mektup, hatta babasına ait bir saat, annesine ait bir küpe çıkartıp bana gösteriyordu.

Bir albümde onun küçüklüğünden beri çekilmiş resimleri ve ailesinin resimleri vardı. Evlenir evlenmez bu albüm de kesilmiş ve artık tek bir resim sıraya girmemişti. Ercüment Bey'in de resmi yoktu.

Birsen Hanım :

— Olsa da saklamazdım, diyordu. Ah Gülçin'imin bir resmi olsaydı.

— Olmadığına üzülmeyiniz, dedim. Durmadan bakar bakar ağlardınız.

— Orası da öyle Ercan.

Sonra içini çekiyordu :

— Öğretmenin kızının adı da Gülçin. Benim yavrum da yaşasaydı şimdi bu yaşta olacaktı. Bu kıza ders vermesini istemedim. Ama parlak, berrak gözleriyle yüzüme bakıp, yanıma gelerek elimi öpmesine dayanamadım.

Üvey annem öğretmenin kızını çok sevmişti. İçinde kararıp kalan analık duygusunu bu kızcağız tazelemişti. Ne garip bir rastlantı ki, Gülçin de: Teyzeciğim, öğretmenim diye üvey anneme sokulup candan yakınlık gösteriyordu.

Yalnız o değil, bu duygulu ve güzel kızcağızı ben de seviyordum. Onun da benimle ilgisi çoktu.

Gülçin bir aralık hastalanmış, birkaç gün okula gidemediği gibi bize de gelememişti. Birsen Hanım sabredemedi. Öğretmenin oturduğu apartmana birlikte gittik. Birsen Hanım ateş içinde yatan kıza bir ana şefkatiyle sarıldı. Kızın annesi bile bu ilgiye şaşmıştı. Üvey annem sonradan :

— Affedersiniz Bilge Hanım, dedi. Yüzünüze bakmadan Gülçin'e koştum.

Sonra sarıldı, Gülçin'in annesini öptü.

ON BEŞ YAŞIMA bastığım sırada bir akşam eve döndüğüm zaman Birsen Hanım yaşlı gözlerle beni karşıladı.

Babam erken dönmüş, biraz rahatsızmış.

Hemen babamın yattığı odaya girdim. Birsen Hanım olayı hafifleterek anlatmıştı bana. Halbuki babam çok bitkindi, renksiz yüzü morarmıştı ve başında bir de yara vardı.

Dairede ona fenalık gelmiş. Yere düşerken başını çarpmış, hastaneye götürmüşler. Hafif bir kalp yetersizliği varmış. Hiç hareket etmeden yatması gerekiyormış.

Babam konuşmuyordu. Yalnız mahzun mahzun yüzüme bakıyordu. Geceyi büyük üzüntüler içinde geçirdik. Babam imtihanlar sırasında olduğum için, beni işaretle yanına çağırdı, hafif bir sesle :

— Sen okuluna git Ercan, dedi. Burada karşımda oturup gözümün içine bakmanda bir fayda yok. Ben böyle istiyorum.

O gün okula gittim. Dokuzuncu sınıfdaydım. O yılın son notları atılıyordu. Akşam eve döndüğüm zaman babam yoktu. Birsen Hanım :

— Üzülme, dedi. Arkadaşları evde bakılamıyacağını anladıkları için hastaneye kaldırdılar. Evde ben

de bakardım ama gerektiğinde ne ilaç var ne de hekim. Orada herşey hazır.

Yemekte babamın sandalyesi boştu. Hiç ses çıkartmadan yemeğimizi yedik. Daha doğrusu yer göründük. Birsen Hanım yemekten sonra :

— Ercan, dedi. Herşey iç ferahlığı ile olur. Bugün çocukların derse gelmesi beni öyle sıktı ki, İnsanın kederi olunca müzikle uğraşabilir mi?

Salonda, geç vakitlere kadar oturduk. Konuşacak birşey bulamıyorduk. Birsen Hanım herzamankinden fazla sigara içiyordu.

— Ne ile götürdüler? diye sordum.

— Ambulans getirmişler. Bir de doktor vardı. Kımıldatmadan götürdüler.

— Birşey söylemediler mi?

— Hayır. Yalnız bir hastabakıcı hanım telefonla Ahmet Bey'in yattığı odanın numarasını ve telefonu verdi. Ancak pazar günü ziyaret edebilirmişim.

Sonra bana sordu :

— Derse kalktın mı?

— Notlarımı evvelce aldım.

— Herhalde onuncu sınıfa geçmen için yeterlidir.

— Öyle zannediyorum.

— Yemeğin yetişti mi?

— Canım istemedi, biraz yedim.

— Böyle yapma. Hep birden kedere boğulmamıza gerek yok. Hem ortada ne var ki? Babanın bünyesi kuvvetlidir.

— Bundan sonra çalışabileceğini sanmam.

— Emekliye ayırırlar. Onun için belki daha rahat olur.

— Herhalde sevgili eşinden ayrılmayacağı için işine gelir bu.

— Alay etme Ercan.

— İşin doğrusu bu. Bunu siz de bilirsiniz. Size çok düşkün.

— Bunun için babana kızıyor musun?

— Hayır, yalnız düşünüyorum, anneme böyle düşkün değildi. Hasta yattığı kadar iyi baktı, gönlünü aldı ama...

— Ben elimden geldiği kadar onu memnun etmeye çalıştım.

— Biliyorum Birsen Hanım.

Pazar günü öğleden sonra ziyaret saatiydi. Öğle yemeğini istemeyerek yedik. Hastaneden birşey kabul etmedikleri için Birsen Hanım yalnız bir şişe kolonya aldı.

Babamın yattığı odayı buluncaya kadar epeyce sıkıntı çektik. Odalar, koğuşlar, koridorlar hep yatan veya gezinen insanlarla doluydu. Bütün acılar, ıstıraplar bu taş binanın içine tıkılmıştı. Herkesin yüzü asık, herkes kederliydi.

Babam iki kişilik bir odada yatıyordu. Yeni bir hasta geleceği için ikinci yatağı hazırlamışlardı. Galiba o yataktaki hasta ölmüş.

Babamın yüzü solmuş, o kırmızı renk kaybolmuştu. Gözleri çukura kaçmış, avurtları çökmüştü. Tıraş olmadığı için dört beş günlük sakal yüzünü karartmıştı. Yatakta boynu daha ince görünüyordu.

Birsen Hanım onun yatağının kenarına ilişmişti. Hastabakıcının tenbihi vardı. Hasta fazla konuşmayacaktı.

Babam zayıf bir sesle :

— Nasılsınız? dedi. Üzülmüyorsunuz ya? Bakın ben iyiyim. Burada rahatım. İlaç verip uyutuyorlar beni.

Benden de derslerimi öğrenmek istedi.

Biraz ateşi vardı. Üvey annem kolonyayı açarak onun ellerini ve yüzünü ıslattı. Babam :

— Ah Birsen, dedi.

Sonra bir kelime oyunu yapmak istedi :

— Bir de ben.

Mahzun bir hali vardı. Göz evleri ıslanıyordu. Bir hemşire gelerek konuşma süresinin bittiğini söyledi. Birsen Hanım babamı alnından öptü, sonra yanağını uzattı. Ayrıca elini sıktı. Ben de babamı öptüm, gülümseyerek ayrıldık. O başını pencereye doğru çevirmişti. Belki yaşlarını bize göstermek istemiyordu.

Dışarıya çıkınca hastabakıcı :

— Sizi Başhekim görmek istiyor, dedi.

Onun peşine takılarak yukarıya çıktık. Birsen Hanım bana fısıldadı :

— Acaba para mı istiyecekler?

Nereden bilecektim ben. İsterlerse acaba ne yapacaktı Birsen Hanım! Başhekim oturduğu yerden annemin selamını aldı. Hemşire :

— Ahmet Bey'in ailesi, dedi.

Başhekim oturmak için yer gösterdi. Sonra bir hekim adını söyleyip hastanede olup olmadığını sordu. Hemşire o hekimin izinli olduğunu ancak ertesi gün geleceğini bildirdi.

Başhekim Birsen Hanım'a dönüp :

— Hastanın sahibi siz misiniz? dedi.

— Evet, dedi Birsen Hanım.

— Eşi misiniz, kardeşi mi?

— Eşiyim doktor bey.

— Bu delikanlı?

— Oğlumuzdur efendim.

— Sizinle bazı önemli mevzularda konuşmamız gerekiyor. Delikanlı bizi dışarıda bekliyebilir.

— Para meselesi mi efendim?

— Hayır. Bağlı olduğu müessese eşinize baktırmakla yükümlüdür. Ben başka bir konuda sizin muvafakatinizi almak istiyorum.

Birsen Hanım titreyen bir sesle :

— Oğlumuz benim kadar yetkilidir, dedi.

Başhekim fazla üstünde durmadı :

— Pekala, dedi. Beni dinleyiniz. Eşiniz bir kalp

ZaFrEsA

yetmezliği geçirdi. Elektrosu alındı. Bunun önemli olmadığı anlaşıldı. Ama röntgen bize daha başka bir hastalığın varlığını gösterdi. Bu zamana kadar neden müdahale edilmediğini anlamıyoruz. Hastalık belirtileri görülmüş olmalı.

Birsen Hanım :

— Son zamanlarda iştahsızdı, her zaman olduğu gibi karamsardı, ama fazla bir belirti görmedik. Bir aralık bir hekime de gitti, ama önemli bir rahatsızlık bulamadı, dedi.

— Eğer bir göğüs röntgeni çekilmiş olsaydı hastalığın belirtileri kolayca görülebilirdi.

— Ne gibi bir hastalık Beyefendi?

— Ahmet Bey'de o hastalık vardır Hanımefendi. Hayli ilerlemiş.

— Yani şey, o mu?

— Evet, kanser,

Benim yaşımda bir çocuk belki bu hastalığın ne olduğunu ve korkunçluğunu bilemez. Fakat ben annemin kanserden öldüğünü biliyordum. Gayet ağır giden bir hastalıktı. Kadıncağız yıllarca çekmişti bunu. Erimiş, erimiş bir deri bir kemik kalmıştı.

Birsen Hanım bir zaman sustu, sonra :

— Müdahaleye imkân var mı? dedi.

Başhekim :

— Hasta çok zayıf, hastalık çok ilerlemiş. Sonra kalbi de zayıf. Eğer operatör imkân görürse bir müdahale yapılabilir. Ama bunun için sizlerin muvafakatiniz lâzım.

— Şifa ümidi var mı?

— Şifa ümidi olmadan hiç bir operatör hastayı açmaz.

— Gerekiyorsa müdahale edilsin. Biz razıyız.

— Önce tedaviye alacağım. Kalp durumu düzelsin, hastayı biraz operasyona hazırlayalım.

— Kendisi biliyor mu?

— Hayır, haber verilmedi.
— Bilmesin bari.
— Bir iki gün sonra size haber verilir.

Hastaneden perişan bir halde çıktık. Birsen Hanım ağlıyordu. Dönüp bir iki defa binaya baktı. Apartmana girdiğimiz zaman genç kadın :

— Allah bu günlerimizi de aratmasın, dedi.

Artık yaşantının tadı tuzu kalmamıştı. Birşey konuşmadan oturuyorduk. Bir aralık :

— Annem de kanserden ölmüştü, dedim. Göğsünde kanser varmış. Korkmuş, babama söylememiş. Söylediği zaman da iş işten geçmişmiş. Acaba bu hastalık bulaşıcı mı?

— Hayır, dedi Birsen Hanım.

— Babam kurtulacak mı dersiniz?

— İnşallah kurtulur. Böyle zamanlarda insanlar ümitlerini kaybetmemeli.

Ama o da benim gibi ümidini kaybetmişti. Üzerimize çöken bir ağırlıkla susuyor ve uyukluyorduk.

Okula giderken Birsen Hanım'a :

— Kendinizi bırakmayınız, dedim. Yalnız da kalmayınız. Gülçin'i alsanız, onunla biraz avunursunuz. Böyle yapayalnız kalmak iyi değil.

— Sen git Ercan. Birşeyler yapmaya çalışırım. Yalnız çocuklara ders vermek bana çok ağır gelecek.

— Vakit geçirmiş olursunuz. Düşünmekle birşey kazanacak değilsiniz.

Öz annem olsaydı onu da ancak bu kadar düşünebilirdim. Birlikte yaşadığımız yıllar bizi içten birbirimize bağlamıştı. Bunun sebebi bu genç kadının iyiliği ve yüksek insanlık duygularıydı.

Saatler evde ve okulda geçmek bilmiyordu. Okul bitince eve koşarak gidiyordum. Birsen Hanım'ın gözlerinin etrafı kızarmıştı. Yemekte de çok isteksizdi. Birbirimize gayret vererek birşeyler yiyorduk.

Konuşacak başka konu da yoktu :

— Bir haber alabildiniz mi?

— Telefon ettim. Nöbetçi hekime bağladılar. Ahmet Bey'in durumunda bir değişiklik yokmuş. Uyutuyorlarmış.

— Neden uyutuyorlar dersiniz?

— Belki kalbini dinlendiriyor, kımıldamasına engel oluyorlar. Belki de ıstırap çekmemesini temin ediyorlar, kimbilir!

— Sizi çok sevmişti, değil mi?

— Evet, zayıf karakterli bir erkekti. Annene de düşkün müydü?

— O zaman çok küçüktüm. Sonra hemen hemen bildim bileli annem hastaydı ve yatıyordu. Bana bir anahtar vermişlerdi. Öğleyin döner, kapıyı anahtarla açıp girerdim. Annem zayıf bir sesle : «Ercan sen misin?», diye seslenirdi.

— Zavallı kadın.

— Günden güne daha fazla eriyordu. Sabahleyin bıraktığımdan daha fazla zayıflamış bulurdum onu. Bazen komşular dolaşıyor ve babama : «Ölse de kendisi de kurtulsa siz de» diyorlardı. İyi olmayacağını kendisi de biliyordu. Bana gizli gizli «Ercan, benim için sakın ağlama. Öldüğüm zaman sevin, bu benim için kurtuluş olacak» derdi.

— Yeter artık, başka şeyler konuşalım.

Ama dönüp dolaşıp yine hastalığa kaçıyordu konuşmamız.

Sanki bütün geçinmemiz o yüzdenmiş gibi iki gün sonra aybaşına rastladığı için babamın çalıştığı daire-deki memurlardan biri aylığını getirmişti. Çalıştığı masada kollukları ve dolma kalemi varmış, onları da getirmiş.

Birsen Hanım telefonla hastabakıcıya rica etmiş. Babamın durumunda bir değişiklik olursa kendisine haber vermesini istemiş.

Ertesi gün onu daha fazla ağlamış buldum. Bana:

— Oksijen çadırına almışlar, dedi. Böyle eli ermez, gücü yetmez beklemek ne güç şey Ercan! Gözüm telefonda. Ben iyi bir haber bekliyorum, daha kötülerini işitiyorum.

Ertesi akşam yine kederliydi :

— Bir değişiklik yokmuş durumunda. Mahsus Başhekim'e telefon ettim. Şu operasyon meselesi için. Bana aynen şöyle dedi : «Hanımefendi, operatör arkadaş operasyonu kabul etmiyor. Hastalık çok ilerlemiş. Bir ambulansla evine göndermeyi düşündük ama bu ömrünü kısaltmak olacak. Kımıldatmaya gelmez. Zaten uyku halinde, serumla besliyoruz.»

Birsen Hanım gözlerini ve burnunu avucundaki mendille silerek :

— İşte böyle, dedi. Seni de üzmek istemiyorum ama, başka dertleşecek kim var! Yapayalnızım. Ercan, eğer baban ölürse beni yalnız bırakacak.mısın?

Hemen cevap verdim :

— Hayır, bunu konuşmak bile istemem. Siz bana yol göstermedikçe gitmem. Nereye gideceğim?

— Sen olmasaydın ben ne yapardım Ercan? Yalnızlık çok güç.

Ben de ayni şeyi düşünüyordum. Ama ara sıra aklıma Gülçin de geliyordu. Bunu ona da söylüyordum :

— Gülçin sizi yalnız bırakmaz.

— Ne diyorsun Ercan! Allah ömür versin, anası babası var. İnci gibi kızı bana bırakırlar mı? Bir aralık Bilge Hanım çocuğu almaya gittiğim zaman: «Gülçin'i çok sevdiğinizi biliyorum, fakat üvey oğlunuz da var. Artık delikanlı olmuş sayılır. Gülçin de on yaşını geçti.» dedi. Endişesinde haklıdır, ama sen saygılı ve dürüst bir gençsin Ercan.

Babamın hastanede, ağır hasta olduğunu bir an için unutmuştuk. Birsen Hanım birden kendisini toparlayıp içini çekti :

— Başımızda derdimiz var, içimizde ateş yanıyor,

şimdi elin çocuğunu düşünecek değiliz. Allah anasına, babasına bağışlasın. Haydi yemeğe gidelim, sonra elektriği söndürür, caddeyi seyrederiz.

BABAM AHMET BEY'i son görüşümde burnunda bir maske vardı. Ayrıca etine batırdıkları kalınca bir iğneden ona yiyecek veriyorlardı. Uyku halinde olduğu için bizi görmedi ve üvey annemin hıçkırdığını duymadı.

Bizi dışarıya çıkartan hemşire :

— Bu hale geldikten sonra bir insanın yaşamasını istemek onun eziyet çekmesini istemektir, dedi. Sizin hastanız artık hiçbir sıkıntı duymuyor. Sıra bekleyen yüzlerce hasta var. Bu yatağın boşalmasını istiyorlar. Fakat koma halinde bir hastayı çıkartıp evine yollayamazlar. Sizler de boşuna ağlamayınız. Eğer evinizde olsa kendisine bu kadar bakabilir miydiniz?

Artık babamın iyi olması ümidi kalmamıştı. Mahzun ve gözleri yaşlı olarak apartmana döndük. Hava açık, ortalık güneş içinde ve herkes zevkinde ve eğlencesindeydi. Babam sık sık, annemin hastalığında :

— Elin acısı ele gıcı gelir, derdi.

Annemin öldüğü gece bize yemek getiren komşu kadın da söylemişti bu sözü. Eh ne yapsın insanlar? Bir kederleri varsa herkes onlarla bir olup ağlayacak değiller a.

Babam o sırada sık sık :

— Dünyada kimse kalmaz, derdi. Bugün ona, yarın bana. Hastaların, yaşlıların ayıklanması lâzım ki yeni kuşaklar gelişsin. İhtiyarlamış bir ağacın ana kütüğünü keserler ki, yanlarından çıkan sürgünler serpilip gelişsin. Ölüm insanlığın budanmasıdır.

Babam pek düşünce adamı olmadığı halde bunları söylüyordu. Bir bakıma bu sözler doğruydu.

Artık tatile girmiştik. Hiç birşey yapamıyordum.

— Sizin hastanız artık hiçbir sıkıntı duymuyor.

Birsen Hanım'ın peşinde dolaşıyor, elime bir kitap alamıyordum.

Üvey annem :

— Beklemek çok fena şey, diyordu. Şimdiden babanın yokluğuna alışmamız lâzım.

— Öyle ya, dedim. Ölen sizin babanız değil ki.

Ben üvey anneme ilk defa dokunaklı bir söz söylüyordum. Yüzüme hayretle baktı ve :

— Benim de babam öldü Küçükbey, dedi. Ben de öksüz ve yetimim. Üstelik dul bir kadınım. Kimsem yok, anlaşıldı mı, kimsem yok.

Yüzüne birkaç damla yaş indi, bir köşeye çekilerek caddeyi seyretmeye başladı. Beni azarlamasını beklerdim. Ama o biraz sonra bana seslendi :

— Ercan, bunu üzüntünden söyledin, dedi. Sen bana bu kadar yabancı değilsin. Biribirimizi anlamıştık. Ben annenin üstüne babanla evlendim ama sana üvey analık yapmadım.

Yutkunarak :

— Affedersiniz, dedim. İçimin acısından öyle konuştum.

— Biliyorum Ercan, dedi. Sen yaşının üstünde düşüncelere sahipsin. Bunun için de ayrıca sıkılma. İnsanların biribirlerini anlamaları için akrabalık, yaşıtlık gibi bir neden lâzım değil. İnsanlar biribirlerini dener, anlaşır, bağlanırlar. Bak ben senin üvey ananım. Sana kötü davranabilirdim. Senin benden evvel babanla evlenmiş olan bir kadının oğlu olduğunu bilerek seni istemeyebilirdim. En az seni babana karşı suçlamaya kalkardım. Bu muhakkak ki haksızlık olurdu, ama ben bu doğal duyguya kapılmadım. Seni ilk defa gördüğüm zaman filiz gibi, fidan gibi bir çocuk olduğunu düşündüm, senin içindeki acıları gidermek istedim.

Birsen Hanım içini çekerek devam etti :

— Ercan, kaynana gelin, üvey ana, üvey evlat, ge-

lin, görümce gibi toplum hayatımızda bir takım sıkıntılı problemler vardır. Biz karşımızdakinin içyüzünü bilmeden ona karşı sebepsiz bir kinle hareket ederiz. Ondan daima fenalık bekleriz, belki de aradaki savaşı kazanmak için ilk vuruşun tarafımızdan yapılmasını öneririz.

Birsen Hanım'ın benim içyüzümü okuduğunu sanıyor ve sıkılıyordum. Hakikaten ben daha yüzünü görmeden ona karşı silahlanmış, bir takım ağır kararlar vermiştim.

O bir kadındı. İnsanlara bakmasını, ev halkını idare etmesini biliyordu. Beklemediği bir sıkıntılı hayata düşmüştü. Artık geri dönemezdi. Bunun için yeni yaşantıyı benimsemiş ve boyun eğmişti.

Beni babamdan daha çok o düşünmüştü. Geçim sıkıntıları içinde kasılıp kavrulurken beni giydirmeye, beslemeye, sıkıntıdan kurtarmaya çalışmıştı.

Ara sıra kendisine ait birşeyler satmış, eline geçen paradan bana giyecek almıştı. Ben üvey evlattım. Bana fenalık etmese bile yaşantımı, sıkıntılarımı umursamazdı. Bunu yapması gayet normal bir davranış olur :

— Bana ne, babası baksın, babası düşünsün, derdi.

Ama o babamın pasif bir insan olduğunu görmüştü. Yetişecek bir genç insanın ihtiyaçlarını bu baba göremezdi. O maaşını öylece yeni evlendiği karısına vermekle hayattaki bütün görevlerini yapmış olduğunu sanıyordu. Ya da başka birşey yapmak elinden gelmez ve buna gücü yetmezdi.

Benim böyle düşündüğüm sırada Birsen Hanım :

— Niçin susuyorsun? dedi. Konuşsana Ercan!

— Ne konuşabilirim, dedim. Size karşı mahcubum.

Üvey annem :

— Beni dinle Ercan, dedi. Sıkıntılı bir zamanında düşüncesizce bir söz ağzından kaçtı diye seni suçlu

mu göreceğim? Hayır canım. Ortak bir yasımız var. Senin babansa benim de kocam. Bana daima yalvardı, karşımda daima üzüntü çekti. Bu üzüntülerini gideremedim. Ama ona iyi bir eş olmaya, onu kıskandırmamaya çalıştım. Bir başka kadın dirsek çevirir, şımarır, dayatabilirdi. Ne yapabilirdi bu adam? Emin ol bir aralık verdiğim karardan onun çok ıstırap çekeceğini düşünerek vazgeçtim. Ayrılmak, babamdan maaş bağlatmak mümkündü. Sizlere de yardım edebilirdim. Ama bir zaman için ayrı yaşayacaktık. Buna baban dayanamazdı. İşte onun bu tutkusu beni düşüncemden vazgeçirdi. Ben ölen bir kadının yerini almıştım. Onun değer verdiği varlıkları tahrip etmek, onun anılarını senden, babandan silmek istemedim. Ben basit düşüncelere yer veren bir kadın değilim Ercan.

— Bunu çok iyi biliyorum.

— Şu sırada birbirimize daha fazla muhtacız Ercan. Haydi, biraz birşey yiyelim.

Sofrada babamın yeri yine boştu. Zaten Birsen Hanım masaya karşılıklı iki sandalye koymuştu. Kendisi için ve benim için. Babam artık bu masaya oturmayacak ve bizimle yemek yemeyecekti. Onun sesini, onun öksürüğünü bu evde, bu masa başında duymayacaktık.

Birsen Hanım :

— Bu bizim suçumuz değil Ercan, dedi. İnsanların hayatında bu doğal bir şey. Alışmamız lâzım. Zaten başka ne yapabiliriz ki!

O gün Bilge Hanım kızını getirdi. Tatildeydik. Benim evde olduğumu biliyordu. Bana karşı yakınlık gösteren kızcağızın duygularından korkarak yanında bulunmak istiyordu.

On yaş bir kız çocuğunun hayatında bir dönüm noktasıydı. Kızlar daha çabuk ve daha erken gelişiyorlardı. Gülçin'de de bu olgunluk ve gençkızlık belirtileri başlıyordu. Daha yeşil duran erikler arasında biraz

daha irileşmiş ve pembeleşmeye yük tutmuş bir taneye benziyordu. Yapısı gibi sesine de bir başkalık gelmişti. Artık çocuk olmadığını kendisi de hissediyordu.

Bir kızcağızın gençkızlığa böyle adım atmasını seyretmek hoş bir şeydi. Benimle tokalaşırken elinin gereğinden fazla elimde kalmamasına dikkat ediyordu.

Belki, annesi ve babası erkek çocukların gençkızlar için zararlı olduklarını üstü kapalı olarak ona anlattıkları için çekingen bir hal takınıyordu Gülçin.

Ben böyle şeyler düşünecek durumda değildim. Gerçi on beş yaşıma basmıştım ama kızlarla ilgi aramıyordum. Biran önce yetişmek, babama yardımcı olmak istemiştim. Üvey anneme de sıkıntı vermemeliydim. Ama işte babamın hastalığı beni birden meyus etmiş, çalışma gücüm kırılmıştı.

Ama babamı kaybedersem artık sadece kendimi düşünecektim ve bunun için şu son tahsil yıllarını başarı ile bitirmeye çalışacaktım.

Gülçin'le Birsen Hanım ders yaparlarken Bilge Hanım bana sordu :

— Babanız nasıl? dedi.

— Artık ümit yok, dedim.

— Allahtan ümit kesilmez, dedi.

— Bilmiyorum, dedim. Annem de kanserden ölmüştü. Hergün biraz daha erirdi. Babam da ayni durumda. Serumla besliyorlar, hep oksijen veriyorlar. Ne garip, insan yaşasın diye gözünün içine bakarken öte yandan ölse de yatak boşalsa diye bekleyenler var.

— Bu acıklı bir durumdur Ercan Bey, ama ayakta inleyen, hastaneden medet uman insanlar var. İyi olmasından ümit kestikleri hastaları evlerine yollarlar.

— Doğru, ama babam yerinden kaldırılacak gibi değil. Zaten kaç günlük ömrü kaldı ki...

— Allah size sabır versin. Bir kere bu hastalık insana geldikten sonra yaşayacağı günler sayılıdır.

Belki anlamsızdı ama Gülçin'in annesi bana sordu:

— Allah gecinden versin, babanız ölürse ne yapacaksınız?

— Ne yapacağımı düşünmedim. Herhalde liseyi bitireceğim.

— Babanızdan size maaş bağlanır, kendi başınıza yaşama imkânı bulabilirsiniz.

— Kendi başıma mı?

— Ne bileyim, böyle olması normal değil mi? Birsen Hanım öz anneniz değil. Sonra belki evlenmek ister. Daha genç bir kadın.

— Ben bunu düşünmedim Bilge Hanım. Ama şu var ki, Birsen Hanım dört senedir bana üvey annelik yapmadı.

— Evet, iyi ve makul bir hanım. Sonra babanızın hatırı da var.

— Bu hatır için değildi. Birsen Hanım olgun bir insan. Bizim evine gelişimiz onun için bir sıkıntıydı. Babamın maaşı onun yetim maaşından daha azdı. Böyle olduğu halde hiçbir gün şikâyet etmedi. Kendi ihtiyaçlarını bir tarafa bırakarak bana baktı.

— Belki artık yük olmak istemezsiniz.

— Ben canyoldaşı olacağımı sanıyorum. Ama aynı dairede yaşamamızın kendisince hoş karşılanmayacağı anlaşılırsa çıkar giderim.

— Tahsili bırakır mısınız?

— Hayır, ben lise ile yetinmeyeceğim üniversiteye gireceğim.

— İnşallah başarılı olursunuz.

Bilge Hanım Birsen Hanım kadar olgun değildi. Ama normal bir insan bunları düşünebilirdi. Ben de kendisini kötü kalpli ve dedikoducu bulmadım. Merak etmiş olabilirdi.

Öte tarafta ders devam ederken Bilge Hanım tekrar konuştu :

— Gülçin'le bu kadar ilgili olmasının nedeni nedir?

— Bilmiyor musunuz Bilge Hanım? Birsen Hanım'ın da Gülçin adında bir kızı varmış. İki yaşındayken ölmüş. Annelik duygusu, evlat sevgisi içinde bir ur gibi, bir sancı gibi kalmış. Bana anlattığına göre bir aralık bütün kız çocuklarına adetâ düşman olmuş. Onları görmeye dayanamazmış. Ama sizin kızınız tertemiz yüzlü, berrak bakışlı bir kızcağızdı. Adı da Gülçin. Birsen Hanım bana ondan söz ederken daima : — «Yaşı benzemesin, benim de kızım şimdi bu yaşta olacaktı» der.

— Paraya ihtiyacı olduğu halde bizden ders ücreti almıyor.

— Eviniz kirada, nihayet bir öğretmen aylığına kalmışsınız. Ayda dört beş yüz lira veremezsiniz. Bunu söylediğim için beni ayıplamayınız. Biz baba oğul çok yokluk çektik. Birsen Hanım Gülçin'i sevmişti. Çok sıkıntılı ve kendisini mutsuz bulduğu zamanlarında bana söylüyordu : «Ercan, Gülçin'i al, getir. Dikkat et, elin ciğerparesinin başına bir kaza gelmesin.» Onunla, sizin kızınızla avunuyor. Dikkat ediyor musunuz, Gülçin de : «Teyzeciğim, Öğretmenim» diye Birsen Hanım'dan hoşlanıyor.

— Doğrusu bunu kıskanıyorum.

— Kıskanmayınız Bilge Hanım. Dünyada karşılık beklemeyen sevgiler pek azdır.

— Birsen Hanım Gülçin'den ne bekliyor?

— Ne bekleyecek, hiç.

— Peki ne diye onunla meşgul oluyor.

— Bilge Hanım, bir insanın bir çocuğun yetişmesinde yararlı olması bir zevktir. Kızınız yaşıtlarını kıskandıracak kadar başarı ile piyano çalıyor. Bunu istidadı olan bir çocuk bile yapamazdı. Üvey annem Gülçin'le çok meşgul oldu. Ben bir gün, bir an bile onun kızıp çocuğunuza biraz sert davrandığını görmedim. Kendi kızı, kendi canı gibi ona özeniyor.

— Siz de Gülçin'i beyeniyor musunuz Ercan Bey?

— Ben mi? Tabii beyeniyorum. İnci gibi bir kız. Özellikle nazik ve müziğe karşı istidadı çok. Bunu da kanıtladı.

Bilge Hanım gülümsedi. Yanakları hafifçe kızardı.

— Yaşınızın üstünde düşünceleriniz var Ercan Bey? dedi.

— Bilmiyorum, dedim. Düşüncelerimde bir üstünlük yok.

— Birsen Hanım pek istiyorsa kendisine bir kız evlat edinebilir, öyle değil mi?

— Böyle bir girişimde bulunmamıştı. Gülçin'in adının benzemesi, ölen kızcağızının da şimdi bu yaşta bulunacağını düşünmesi sizin kızınıza karşı onu etkilemiş. O kadar iyi ve yumuşak davranıyor ki, kızınız da onu çok seviyor.

— Ben kızımın başka bir kadını sevmesini istemem.

— Bilge Hanım, burada haksızsınız. Birsen Hanım da bir annedir. Onun içinde kalmış olan annelik duygusundan ben de yararlandım. Bana da bir üvey ana gibi değil, öz anne gibi davrandı. Böyle bir kadını gücendirmeniz biraz vicdansızlık olur.

İKİ GÜN SONRA, sabaha karşı telefon çaldı. Babamın öldüğünü haber veriyorlardı. Sanki bu yeni birşeymiş gibi Birsen Hanım hıçkırıklarla ağladı.

Üvey annem ikinci kocasını da böylece kaybetmiş oluyordu.

Erkenden hastaneye gittik. Babamı bizden önce camiye yollamışlardı. Durumu şefe de haber verdikleri için cenaze işleriyle uğraşmak üzere bir memur görevlendirilmişti.

O gün öğle namazından sonra babamı götürdüler.

Bu ekibe ben de katıldım. Babamın arkadaşları beni teselli ettiler.

Dönüşte bir memur :

— Hastane ve cenaze masrafları yardım fonundan karşılandı, dedi. İkramiyesi ne kadar tutarsa ödenecektir. Annenize maaş bağlanması için hemen müracaat edilecek.

Ben bunu eve gelip Birsen Hanım'a söyledim. O daireye telefon ederek şefle görüştü. Yardımlarına teşekkür ettikten sonra :

— Ahmet Bey'in oğlu Ercan Bey'e yetim aylığı bağlanmasını istiyoruz, dedi. Bana da lütfen vefat belgesinden bir kopya veriniz. Ercan size geliyor.

Sonra içini çekerek bana :

— Hayat devam ediyor ve tekerlekler dönüyor Ercan, dedi. Adamcağız daha toprağına ısınmadan arkasında kalan işler görülmeye başladı. Ne olacaktı zaten. Hepimiz can taşıyoruz. Ben de emekli sandığına giderek babamdan maaş bağlatacağım.

Sonra bana sordu :

— Cenaze kalabalık mıydı?

— Bütün daire arkadaşları vardı. Onu çok seviyorlarmış.

— Bir eksiği olmadı ya?

— Hayır. Ne lâzımsa yaptılar. Hastaneden de bir hademe gelmişti. Beni sormuş. Gösterdiler. Babamın elbiselerini, çamaşırlarını bilek saatini almak için hastaneye uğramamı söyledi. Ben bunların kendisine bırakıldığını anlattım. Bir kâğıt yazdırıp imzalattı bana. Teşekkür etti.

— İyi etmişsin Ercan.

Artık hayatta üvey annemle yalnız kalmıştık. Gözleri ağlamaktan kızarmıştı. Boğazına bir tülbent bağlamıştı. Sesi biraz boğuk çıkıyordu. Apartmanın içindeki komşular birer ikişer başsağlığına geldiler. Ben onlara kahve pişirdim.

Bilge Hanım'la kocası da geldi. Gülçin'i getirmemişlerdi. Artık gelecek kimse kalmadı. Bizim de hayatımız yavaş yavaş yörüngesine oturuyordu. Daha sonraki günlerde üvey annemle birlikte maaş bağlanması için babamın dairesine ve emekli sandığına gittik. Formaliteler epeyce uzun sürüyor ve bir zaman beklemek gerekiyordu.

Okullar açılmadan Birsen Hanım'a ve bana babalarımızdan yetim maaşı bağlandı. Babamın maaşının yarısını vermişlerdi bana, ama ayrıca onun hakkı olan ikramiyeyi almıştık. Bu, toplu bir paraydı.

Artık on altı yaşında sayılırdım ve onuncu sınıfa gidiyordum. Boyum epeyce uzamıştı. Sesim acemi horozların ötmesi gibi kalınlaşmış, ama prüzlenmişti. Yüzümde yanaklarıma doğru hafif bir tüy tabakası belirmişti. Üst dudağımda da bıyıklarım gölge gibi beliriyordu.

Babamın ölümünden birkaç ay geçince artık ağlamayı bıraktık. Onu unutmuş değildik, fazla üzülmeden ahlâkını, davranışlarını inceliyorduk. Birsen Hanım :

— Nedense bildiklerini söylemiyordu, diyordu. Epeyce kültürü vardı. Haylaz olduğunu söylüyordu ama biraz kitap karıştırmıştı. Tutuk karakterli, içine kapanık bir insandı.

Daha arası çok geçmeden Birsen Hanım'a evlenmesini tavsiye edenler ortaya çıkmaya başlamıştı. Ben buna hak veriyordum. Hâlâ güzel ve bir genç kız gibi sevimli ve çekiciydi. Otuz beş, otuz altı yaşlarındaydı. Bir geyik gibiydi. Ne fazla etleniyor, ne de kemikleri meydana çıkıyordu. Allah onu bütün organları birbirine uygun ve güzel yaratmıştı.

Sokağa çıkmadığı halde her sabah erken kalkıyor ve muhakkak yıkanıyor, ancak böyle rahat ediyordu. Babamın sağlığında o dairesine, ben okula gitmeden önce Birsen Hanım'ın yıkanıp tarandığını, terte-

miz ve her sabah sevinçli bir hayata çıkmış gibi kahvaltıya oturduğunu görürdük.

Şimdi, babamın ölümünden sonra da ayni hayat başlamıştı. Birsen Hanım artık ders vermeye hevesli değildi. Eve giren para bize yetiyordu.

Kış başlangıcına doğru, bir akşam, eve döndüğüm zaman Birsen Hanım bana bir haber verdi :

— Ercan, bugün Bilge'yi görmeye gittim. Bilge'ye Gülçin'i derse getirmediği için biraz darıldım. Kızcağız koşup boynuma sarıldı.

— Annesi içerlemiştir, dedim.

— Hayır, dedi. Yalnız şaşıyor. Neden bu kızcağız beni bu kadar seviyormuş? Sonra kızı getirmemesinin sebebini söyledi. Bana salonun bir köşesini gösterdi. Orada bir piyano vardı. Salonun eşyası da hayli değişmişti. : «Oooo, dedim. Maşallah bir piyango mu çıktı? Bu değişiklik kolayına olmaz.» «Mirasa kondum» dedi Bilge. «Bekâr bir amcam vardı. Ara sıra görüşürdük. Zavallı iki ay önce vefat etti. Veraset ilamı çıkıncaya kadar epeyce zaman geçti. İşte bu piyanoyu aldık, biraz eşyamızı yeniledik. Benim özel bir araba almaya hevesim vardı. Elimizde kalan parayı çarçur etmeden arabaya yatıralım diyoruz.»

— Araba masraflı birşey olmalı, dedim.

— Elbette, dedi Bilge Hanım. Eksiği gediği bir türlü bitmez. Çocukluğumda babamın bir arabası vardı.

— Bilge Hanım şimdi de direksiyon dersi alacak desenize.

— Belki. Ama kocasının ehliyeti varmış. Her ne ise. Bir öğretmen maaşı ile geçiniyorlardı. Akıllılık edip bari ellerine geçen parayı çarçur etmeseler.

Aradan günler, hattâ bu arada bir bayram geçti. Bilge Hanım bize uğramadı ve kızını da getirmedi. Halbuki Gülçin piyanoya pek hevesliydi ve gittikçe ilerliyordu.

Birsen Hanım buna üzülmekle beraber ses çıkartmıyordu. Kimse ile görüşmüyordu. Ama ara sıra uğrayan komşular, kendi akıllarına geleni bir başka komşunun düşüncesi ve sözüymüş gibi söylüyorlardı :

— Ne kötü insanlar var! Dairenizden piyano sesi hiç eksilmiyormuş. Onlara ne? Ölenle ölünür mü?

Birsen Hanım :

— Ben neşemden, keyfimden, içimin ferahlığından piyano çalmıyorum. İki çocuğa ders veriyorum. Piyano sesi eksilmiyor, ne demek! İki çocuk pazartesi günleri geliyor. Bazen Ercan da öğrendiklerini unutmamak için piyano çalar. Biz kimsenin dairesine karışmıyoruz. Bize karışanları da hoş karşılayacak değiliz. Tepemizde sabahlara kadar dans ederken, altımızdakiler geceyarılarına kadar radyolarını alabildiğine açarken bizim yasımızı düşündüler mi?

Diye karşılık veriyordu. Bizim daireye kim gelse dostluğundan, komşuluk sevgisinden değil, dedikodu yapmak veya yapanların söylediklerini bize yetiştirmek için gelirdi.

Bazen üvey annem sıkılır, ben okuldan dönüşte onunla beraber yürüyüşe çıkardım. Biz giderken ve gelirken dairelerin pencerelerinde komşuların başları görülürdü. Hem gözetlediklerini gizlemiyorlardı. Bir suçumuzu görmüş gibi bakıyorlardı. Bir başlarını sallayıp bizi paylamadıkları kalıyordu.

Apartmanda öteden beri Birsen Hanım'ın bildiği yabancı dilden faydalanmak isteyen komşu kızları artık anne ve babaları tarafından gönderilmiyordu. Buna dikkat bile etmezdik. Ama onlar, komşular ille bunun nedenini bize söylemekten çekinmiyorlardı :

— Kızlar arasıra sizden yardım isterlerdi Birsen Hanım. Ama artık gelemiyorlar. Biz de yabancı dil bilmiyoruz.

— Neden gelemiyorlar?

— Eh, ne de olsa evde genç bir erkek var.

Birsen Hanım dayanamayıp haykırmıştı :

— Şimdiye kadar Ercan'dan ne fenalık gördünüz? Kızlarınız değişik değişik arkadaşlarla geceyarıları eve geliyor, arkadaş toplantılarına gidiyorlar. Ben bunun için onlara suç bulmam. Zaman böyle. Ama ille dedikodu yapmak istemeniz canımı sıkıyor. Benim işime karışmayınız. Kızlarınız da akıllarını başlarına toplayıp hocalarını dinlesinler, kimseden yardım istemesinler.

Üvey annem sinirleniyordu. Kimsenin işine karışmayan, dürüst bir genç kadındı. Dedikoduların sebebinin kendisini rahatsız etmek ve onun daireden çıkıp gitmesini sağlamak olduğunu biliyordu. Çünkü o güzel ve zarif, ayni zamanda alımlı bir kadındı. Gençkızlar onun yanında sönük kalıyorlardı. Evli kadınlar kıskançlıklarından kuduruyorlardı.

Arasıra telefon etmek için bizim daireye gelen ihtiyar bir hanım kapıkarşı komşumuzdu. O anlatıyordu:

— Birsen Hanım, hepsinin sebebi kıskançlık. Güzelliğinizi, nezaketinizi, hanımlığınızı çekemiyorlar. Hergün berber, hergün manikür, hergün giyecek kavgası. Ne varsa, üstlerinde. Yemek dolabını açın, sıçan düşse başı yarılır. Süsten, nizamdan başlarını alamıyorlar ki! Ama sonu ne oluyor, esmere al bağla, geç karşısına ağla. Güzellik Allah vergisidir. Boya ile, süslenmekle güzellik olmaz. Ya evlenmeliymişsiniz, ya da daireyi satıp başka yere gitmeliymişsiniz.

Birsen Hanım bu ihtiyar komşu ile âdeta onlara haber yollamıştı :

— Bu daire bana kocamdan kaldı. Onların hepsi kiracı. Ben bir yere çıkacak değilim. Onlar çıkıp gitsinler.

İşte böylece yaz başlangıcında artık kimse bizi rahatsız etmez oldu. Üstümüzde tepiniyor, kasten gürültü yapıyor, altımızdakiler radyolarını alabildiğine açıyorlardı. Üvey annem :

— Ercan, şunu oku, şunu!

— Aldırma Ercan, diyordu. İnsanın kötülüğü kendinedir.

Mayıs ortalarına doğru bir sabah, kahvaltıda gazete okurken üvey annem birden haykırdı.

— Ercan, şunu oku, şunu!

Gösterdiği yeri okudum. Bu bir trafik kazasıydı. Öğretmen Bedri, özel arabalarıyle gezintiden gelirken karşı yönden gelen bir taksi ile çarpışmışlar. Direksiyon başındaki öğretmenin eşi hemen ölmüş, arkada oturan öğretmenle kızı hafif sıyrıklarla kazayı atlatmışlar.

Bir zaman donup kaldık, konuşamadık.

O akşam döndüğüm zaman Birsen Hanım bana anlattı :

— Maalesef doğru. Bedri Bey perişan bir durumda. Suçun zavallı Bilge'de olduğunu söylüyor. Araba kullanma hevesi uğruna canından olmuş. Gülçin bütün olayı görmüş, kızcağız şuurunu kaybedecek hale gelmiş. Baba kız dayanılmaz bir ıstırap içindeler.

Kara gözlü, simsiyah saçlı, daha pek genç olan Bilge Hanım gözümün önüne geliyordu. Hayat dolu, heyecan dolu bir kadındı. Özellikle kızına çok düşkündü. İşte bir hiç yüzünden ölüp gitmiş, kocasını, kızını yas içinde bırakmıştı.

Bilge Hanım'ın bu korkunç trafik kazasına kurban gitmesi belki babamın ölümü kadar bizi üzmüştü. Babam hastalanmıştı. Hastanede yatmıştı. Ağır olan bu hastalıktan kurtulacağı ümidi yoktu. Yavaş yavaş bu ağır kedere alışmıştık. Ama Bilge Hanım'ın ölümü bize çok ağır gelmişti.

İlk pazar günü onlara gittik. Baba kız bitkin bir haldeydiler. Birsen Hanım onları teselli için birşeyler söylüyordu. Sonra Gülçin'i babasından istemiş, gizlice:

— Ben avuturum, demişti.

Bedri Bey ağlaya ağlaya :

— Ben onunla avunuyorum, yalnız çıldırayım mı?

Çağdaş

Demiş ve kızı vermemişti. Gülçin ortaokula gidiyordu. Babası perişan bir halde kadınsız kalan evinde çalışıyordu.

Daha sonra, piyano dersi için Bedri Bey kızını getirmeye başladı. Haftada birgün olsun getiriyor, Gülçin'in havasını değiştirmeye, ona neşe vermeye çalışıyordu. Gülçin can taşıyan bütün insanlarda görülen kederden kaçma ve ölümü düşünmeme gibi bencil duygu ve davranışları kısa zamanda göstermeye başladı. O büyük bir sarsıntı geçirmiş, büyük bir kayıba uğramıştı. Şimdi artık iyileşmeye başlamış bir hasta gibiydi.

Bunu üvey anneme söylediğim zaman :

— Biz de bu acıları tattık, dedi. Biz de gülmeye, sürdürdüğümüz yaşantının tadını almaya çalışıyoruz. Çok sevdiğimiz bir yakınımız hastalanır, ölmesin diye gözünün içine bakarız. Ama o ölürse en kısa zamanda onun ölüsünü evimizden çıkartırız. Bir telaş, bir acele dir gider. İnsanlar ölümden çok korkarlar, onun için ölüm çoğu zaman akıllarına gelmez.

Üvey annem haklıydı. Şimdi yaşadığımız kadar hayattan zevk almak istiyorduk. Haftada iki defa olsun sokağa çıkıyor, uzunca bir yürüyüş yapıyorduk. Akşamları televizyonun karşısına geçiyorduk.

Yemek yemek insanlar için bir zevkti. Doymak, açlık duygusunu gidermek için değil, zevk almak için yemek yiyorduk. Yeni çıkan bir sebzeyi, bir meyveyi hemen alıyorduk. Yemeğin hazırlanmasına çoğu zaman ben de yardım ediyor. yavaş yavaş yemek hazırlamasını, pişirmesini öğreniyordum.

Yemek masasında bir vazoda muhakkak çiçek bulunuyordu. Özene bezene salata yapıyor, tabağı süslüyorduk.

Annem öldükten sonra, borçları ödemek için büyük sıkıntılar çekmiştik. Bazen ekmeğin yanına katık bulmakta güçlük çekerdik. O zaman bir ekmeğin üze-

rine zeytinyağı bulaştırarak, tuz ekip nasıl yediğime şimdi şaşıyorum. Ama bu ekmek bana çok tatlı gelirdi. Yerdim, ama doyasıya yediğim çok az olurdu.

Zavallı babam bazen :

— Ercan, ben hiç acıkmıyorum, galiba açlıktan midem küçüldü, diyordu.

Şimdi, kahvaltı sofrasında, çeşitli reçelleri, rafadan yumurtaları, zeytinyağda yatmış, parlak, etli zeytinleri, peynirlerin en iyisini ve hoş kokulu çayları görünce o adamcağızı hatırlıyorum.

Çok zeki olan Birsen Hanım, farkında olmadan içimi çekince düşündüklerimi anlıyor, bana biraz darılıyordu :

— Bana bak Ercan. Ben üzüntüden usandım. Anlaşıldı mı? Baban sırasını savdı. Birgün bize de sıra gelecek, haydi bakalım, buyurun, diyecekler. Onun için şimdilik dünyaya kazık kakacakmışız gibi yaşamaya bakalım. İnsan hayatı problemlerle doludur. Fırsat bulunca gülüp oynamaya bakmalı.

Sonra kendisi anlatıyordu :

— Biliyorsun, bir aralık babandan ayrılmak, yetim maaşı almak istedim. Ayrı yaşayacaktık, fakat size birkaç bin lira daha verebilirdim. Böylece sen tahsilini tamamlayıncaya kadar daha rahat yaşama imkânı olurdu. Ama baban buna hiç yanaşmadı. İşte o yüzden bir zaman çok sıkıntı çektik.

— İnsanın sevdiğini bırakıp ölmesi çok acıklı bir hal. Bunu düşündükçe babamın içi titrerdi. Bir türkü var, bilirsiniz. «Çok muhabbet tez ayrılık getirir.»

Birsen Hanım beni azarlıyordu :

— Sus bakalım, mevlit dinlemekten usandım.

ON YEDİ YAŞIMDA liseyi bitirdim. Üniversiteye girmek için her türlü girişimleri yaptıktan sonra imtihanları beklerken üvey annemle birlikte hemen her akşam bir gazinoya, açıklık bir yere gidiyorduk.

Bazen bir gazinoda akşam kahvaltısı yapıyor veya birer şişe bira içiyorduk. Birsen Hanım hep o zarif, güzel, çok biçimli ve dikkati çeken bir genç kadındı. Hatta etrafındakilerin bakışlarını ben kıskanıyor ve sinirleniyordum. Bunu kendisine bildirmezdim, ama, o hemen seziyor ve bana :

— Önüne bak Ercan, diyordu. İnsanlarla uğraşma.

Acılarımız dinmiş, biribirimizi korumuş ve neşeli bir hayat yaşamaya başlamıştık.

Bir akşam eve geldiğim zaman üvey annemi iki gözü iki çeşme ağlarken buldum. Bana olanları anlattı:

— Ercan, Gülçin'i görmeye gittim. Evde, esmer, uzun boylu, sırım gibi bir kadın vardı. Bu, Bedri Bey'in yeni karısıymış. O güzel, yumuşak huylu Bilge'den sonra o öğretmen bu marsık gibi karıyı ne diye aldı, bilmem ki. Evlenecek kız mı yoktu? O çiçek gibi ev alt üst olmuş. Zavallı Bilge'nin kendi eliyle işlediği örtüler, perdeler, kaldırılmış. Piyano bile ortada yok.

Kadın beni içeriye sokmak istemiyordu. Gülçin'i görmeye geldiğimi söyledim. Aramızda şöyle bir tartışma oldu :

— Gülçin'i ne yapacaksın?

— Ben onun öğretmeniyim, çok severim kendisini.

— Galiba onu şımartan sensin. Bana bak, ben Gülçin filan anlamam. Haydi bakalım, savuş.

Kadın beni kovuyordu. Suratında meymenet yok. Ben gideceğim sırada mutfak tarafından Gülçin'in hıçkırıklar içinde :

— Öğretmenim, affedin beni. Benim anneme kavuşmama çok zaman kalmadı, diye haykırdı.

Karı bunu duyunca :

— Kız, yediğin dayak elvermedi mi, şimdi gelir alırım ayağımın altına, diye bağırdı.

İçim parçalandı doğrusu. İçeriden Bedri Bey'in

de öksürüklerini duydum. Adam benim yanıma çıkamadı. Bu karı ikisini de yıldırmış, haklarından gelmişti. Gittiğime pişman oldum.

Birsen Hanım çok üzülmüş ve sinirlenmişti. Bu etki ile okula telefon etti ve Bedri Bey'in okulda nöbetçi olduğu günleri öğrenerek onu ziyarete gitti. Gülçin'i ben de severdim, mazlum, sakin, hem de başarılı ve anlayışlı bir kızdı. Fakat başkalarının hayatına daha fazla karışmakta kendimi haklı bulamıyordum.

Üvey annem Bedri Bey'le konuşup geldi ve bana anlattı ;

— Adamcağız şaşkına dönmüş. Yeryüzünde bir cehennem hayatı yaşıyormuş. Bunca yıldır evlilik hayatına alışmış. Kız okuldan kalmasın, ikisine de bakılsın diye o karıyı almış. Evleninceye kadar gayet yumuşak başlı olan kadın evlendikten sonra bir canavar kesilmiş.

Birsen Hanım birdenbire değişti. Gözlerinin içinde ıstıraplı bir bakış ve nem birikti. Boynunu yalvarır gibi bir tarafa çarpıttı :

— Ercan, ne dersin, alalım mı bu kızı evimize?

Şaşaladım :

— Nasıl olur? dedim, elalemin kızını nasıl alabilirsiniz? Hem bunun sorumluluğu da var. Üstelik babası verir mi?

— Sen alalım, de Ercan. Ben babasıyle konuşacağım.

— Ben ne diyeyim? Hem bana sormanız gerekir mi?

— Ercan, herhangi birşey yapılacağı zaman birbirimize danışmıyor muyuz? Bir çatının altında değil miyiz?

— Ama Birsen Hanım, bu «Bugün dolmayı etli mi yapalım, zeytinyağlı mı?» gibi basit bir soru değil ki! Bu hayatla ilgili, hem büyük sorumlulukları olan bir iş.

— Biliyorum, Ercan. Sen de bunu istersen bana daha fazla güç gelir. Gülçin'i almada daha kuvvetli olurum. O şimdi on beş yaşında. Benim Gülçin'im yaşasaydı şimdi bu yaşta olurdu. Bu kızı kendi kızım gibi sevdim. O da beni seviyor. Boynuma «öğretmenim» diye nasıl sarılırdı? Düşün evimizde bir de gençkızın bulunması nasıl bir canlılıktır. O bize neşe verir, arkadaş olur.

— Ben size almayınız, demiyorum. Bu işin güçlüğünü düşünüyorum.

— Ben çok istiyorum Ercan, çok istiyorum.

— Siz istedikten sonra ben de isterim.

Zavallı genç kadın! İçindeki analık duygusunu bir türlü yenememişti. Aramızda ana oğul olacak kadar yaş farkı yoktu. Ama bana birkaç defa oğlum demişti. Beni emek vermeden eline gelmiş bir erkek çocuk sayardı.

Babam öldükten sonra sanki ayni aileden iki kişiymişiz gibi birbirimize bağlanmıştık. Zaman zaman onun üvey annem olduğunu düşünürdüm. Ama bana üvey ana olmamıştı. Hele babam aramızdan çekildikten sonra o benim ablam olmuştu. Ben büyüyüp boylanınca sanki yaş farkımız da azalmıştı.

O heyecanlandığı, sevindiği, korktuğu zaman beni arardı. Hoş birşey okusa bana seslenir, benim de neşelenmemi isterdi. Yediğimiz meyvelerden birinin daha lezzetli olduğunu anlayınca yarısını bana uzatırdı.

Okulda, artık liseli gençler olarak aile hayatından söz ederken içlerinde anneleri üvey olan arkadaşlarım hayatlarından şikâyet eder, babalarının herşeyi bu ikinci karılarına bıraktıklarını, kişiliklerini yitirdiklerini söylerlerdi.

Benim de anam üveydi. Babam ikinci defa evlenmiş ve pek genç bir kadın almıştı. Hattâ ben bu üvey anaya karşı daha yüzünü görmeden silahlanmış, onunla boğuşmaya hazırlanmıştım.

Babam bu hanımla evlendikten sonra zaman zaman beni evin içinde unutur gibi oldu ama kadın benim babamın mazisinden gelen bir insan olduğumu, eski karısının doğurduğu bir çocuk olarak kendisine daima ikinci bir kadın olduğunu hatırlatacağımı düşünmedi. Beni hiç yadırgamadı. Babam kadar bana da önem verdi. Babamla evlendiği için babasından bağlanan maaşın kesildiğini düşünerek sıkıntı içinde yaşamaya razı olmaz, benim hayatımı kazanmak için bir çıraklığa verilmemi pekâlâ isteyebilirdi.

Yüksek tahsil yapamamaktan yakınan babam ister istemez beni bir kunduracının, bir berberin yanına veya bir fabrikaya koyabilirdi. Konu komşu bunu hatırlattıkları halde Birsen Hanım böyle bir istekte bulunmadı. Bazen ders çalışırken yanıma gelen bu üvey annemin yüzümü okşayarak :

— Anneciğin seni böyle büyümüş, boylanmış görseydi.

Diye içini çektiğini hatırlıyorum. O zaman kitaptan başımı kaldırmış, şaşkınlıkla yüzüne bakmıştım. Ben kasılmak istedikçe, ben ondan kaçmak istedikçe o bana sokulmuş, nihayet içimdeki boğuşma duygularını, üvey evlâtlık duygularımı silmişti.

Şimdi, babam ölüp gittikten sonra o, mermerden yapılmış bir heykel gibi, hiç yıpranmadığı, rengi bile solmadığı, onu ilk gördüğüm zamanki canlılığını ve tazeliğini kaybetmediği, hâlâ genç olduğu için, üçüncü bir evlenme yapabilirdi.

Beraber gezdiğimiz, bir gazinoda oturduğumuz kadar rastladığımız bütün erkekler ona dikkatle bakıyor, muhakkak onu beğeniyorlardı. Birçok genç kızdan daha anlamlı, daha çekici ve hakikaten güzeldi. Komşuların arasında onu bir tehlike sayanlar çoktu ve evlendiğini istiyor, bu genç kadının bir erkeğe bağlandığını görerek rahata kavuşmak arzu ediyorlardı.

Hatta bana bunu hatırlatanlar oluyordu .

— Ercan Bey, üvey anneniz daha gençtir. Dayalı döşeli evi var. Kendisi temiz pak bir ev hanımı. Ölenlerle ölünmez. O da evlenmek ister. Ömrünü kararta-cak değil a. Ama sizin onunla beraber oturmanız evlenmesine engel olur. Bunu düşünmeli değil misiniz?

Ben böyle konuşanlara aldırmamış, ama yalnız bir gün :

— Böyle söylüyorlar, demiştim. Herhalde benden çekinerek evlenmeyecek değilsiniz Birsen Hanım.

Yüzüme biraz hırçınlıkla bakıp :

— Ercan, dedi. Bu sözü sana söylemeleri için benim bu kadınlara aracı olmalarını istediğimi mi düşünüyorsun?

— Hayır, dedim. Sen dedikodudan boşlanmazsın. Ama konu komşu senin daha çok genç olduğunu görüyor, nezaketen benden çekindiğini hatırlatıyorlar.

— Ercan, ben erkek canlısı bir kadın değilim. Birinci kocam huysuz, kıskanç bir insandı. Bende iyi bir anı bırakmadan öldü. Baban mazlum bir adamdı. Onun bu sakinliğinden hoşlanarak elâlemin dilinden kurtulmak için evlendim. Erkekler arkalarında bir acı, bir korkulu rüya hatırası bırakıyorlar. Baban hem acı bıraktı, hem de seni. Ben üçüncü bir deneme yapmak istemiyorum. Seninle aramızda analık, evlâtlık bağı yok. Birbirimizi çok iyi anladık. Eğer evlenecek olsam bunu seninle konuşurum. Hatta o adama senin evlenip ayrı bir yuva kuruncaya kadar birlikte oturmamızın gerektiğini söylerim. Şimdilik ne isteğim var, ne de kapımı çalıp da beni isteyen. Komşular bana da evlenmem gerektiğini söylüyorlar.

Üvey annem biraz düşündükten sonra :

— Ercan, dedi. Ben senin üvey anandım, artık ablan oldum. Kim ne derse desin, aldırma.

Hakikaten, beni başından atıp babasından aldığı maaşla biraz daha rahat yaşaması gerektiği halde beni besleyip, giydirip kuşatmaktan hoşlanıyordu.

Üvey evlâtla üvey ana arasındaki bağlantıları, geçimsizlikleri bir kere daha gözden geçirdim. Ben şu kanıya vardım :

Bir erkekle evlenen bir kadın o erkeğin evinde o erkeğin evvelki karısından kalan bütün izleri silmek ister. Buna hakkı vardır. Yalnız insanlarda değil, hayvanlarda da bu eş kıskançlığı görülüyor. Develer, horozlar, koçlar bu yüzden dövüşürler. Kimse eşini bir başkasıyle paylaşmak istemez.

Bunun için bir erkekle evlenen bir kadın onun eski karısı ile olan ilgisinin bütün izlerini silmek istediğinden onun oğlunu veya kızını da başından atmak ister.

Ben birçok arkadaşımın evlerinden kaçtığını veya okuldan alınarak bir sanata verildiğini, veya serseri olduklarını gördüm.

Birsen Hanım bana üvey analık yapmamıştı. Belki o evlât acısı çeken bir kadındı. Belki sadece komşularının dilinden kurtulmak için sakin karakterli bir erkekle evlenmeyi uygun bulmuştu. Belki babam kendisini ihmal edecek kadar bana düşkün olsa o da bazı huysuzluklar çıkartabilirdi. Ama babam çok güzel idare etmişti. Ben kavga etmek için karşımda üvey ana bulamamıştım.

İnsanlar iyi olabilir. İyi geçinmek için niyetleri vardır. Ama öteden beri kaynana ile gelin arasında, gelinle görümce arasında, üvey ana ile üvey çocuk arasında bir geçimsizliğin ortaya çıkması olağan hale gelmiştir.

Bazı gelinler kayınvaldeleri ile ana kız gibi geçinirler. Bunlar zeki ve dedikoduya aldırmayan insanlardır. Öteden beri süre gelen geçimsizlikleri onlar kabul etmezler. Aile ve komşu içindeki söylentilere önem vermezler.

Birsen Hanım'a komşular : «Kazık kadar oğlu var, başından at», gibi öğütler vermişlerdi. Ben de üvey

ana ile üvey evlât arasındaki geçimsizlikleri duymuştum. Muhakkak kötü ve hain bir kadınla karşılaşacağımı düşünüyordum.

Üvey annem zeki ve anlayışlı bir kadındı. Onun iyi niyeti vardı. Eğer babamdan bir çocuğu olsaydı ben muhakkak bu çocuğu kıskanırdım. Ama Birsen Hanım hiçbir zaman temkinini bozmadı ve benim kavga hazırlıklarımı boşa çıkarttı.

Şimdi üvey annenin kötü bir örneği olarak Bedri Bey'in ikinci karısı olan kadın ortaya çıkıyordu. Kimdi bu kadın? Bedri Bey bu çirkin ve kötü ruhlu kadını nasıl almıştı? Bunu araştırmak bana düşmezdi ama, kadını üvey ana tipi olarak görüyordum. İnci gibi, mazlum ve masum bir kız olan Gülçin'le geçinemiyordu. Kızı okuldan almış, evin bütün işini ona gördürmeye başlamıştı.

Birsen Hanım bir iki gün sonra bana :

— Ercan, dedi. O kadın kıza çok eziyet ediyormuş, sokağa çıkmasın diye ayakkabılarını bile ortadan kaldırmış. Her gün evin bütün işini ona gördürüyormuş. Bir yerden bir değnek bulmuş. Onunla kıza günde iki defa olsun vurmadan içi rahat etmezmiş.

— Nasıl almış bu kadını? Hiç olmazsa kızına bu kadar eziyet etmesine engel olamaz mı? dedim.

Birsen Hanım :

— Ercan, dedi. İnsan bir kere kötü bir insana düşmesin. Bedri Bey elbette kızını sever, onun eziyet çektiğini görünce içi parçalanır. Ama bir kere yakasını kaptırmış.

Gülçin'in hayatı Birsen Hanım'a dert olmuştu. Sık sık düşünüyor, içini çekiyordu. Bir gün de :

— Kızı istedim ondan, dedi. Doğrudan doğruya kızı evden çıkarmasına imkân yok. Kadın azılı. İlle kıza eziyet edecek. Bedri Bey bir fırsat kolluyor. Bakalım, inşallah kurtarır kızı.

İnsanlar demek ki üvey ana yüzünden evlâtlarına

bile sahip olamıyorlar. Kadın öldüresiye eziyet ediyor.

Birsen Hanım :

— Kadın komşularıymış, diyordu. Bedri Bey üvey ana eziyetinden kurtarmak için yüze gülen ve Gülçin'i de çok sever görünen bu kadınla evlenmiş. Konu komşuya dikiş dikmekle, hizmet etmekle geçinen bu kadın o zamana kadar evlenmemiş. Kırk yaşına gelmiş. Gülçin'in annesinin hastalığında eve gelir ona bakarmış. Evlenir evlenmez ilk işi kıza sataşmak olmuş. Ne piyano bırakmış, ne ders. Kızı bir halayık, bir acemi hizmetçi gibi mutfağa sokmuş. Kendisi komşu komşu gezer, gelince bir bahane bulur, kızı dövermiş.

Ne bekliyordu Bedri Bey? Kızcağızın ölmesini mi? Nasıl bir bahane bulup Gülçin'i üvey ana elinden kurtaracaktı?

BABAMIN ÖLÜMÜ neşemizi kaçırmış, aylarca küskün durmuştuk. Sonradan yavaş yavaş hayat bize normal gelmeye başlamıştı. Artık ölecek kimsemiz olmadığını düşünüyor ve başımıza üzüntülü işler çıktığını istemiyordum. Bu nedenle Birsen Hanım'ın Gülçin'le uğraşmasını doğru bulmuyordum. Bunu anlayan üvey annem :

— Ercan, dedi. Ben bir kadınım. Kadın anne demektir.

— Ben size az mı geliyorum?

— Kendimizi aldatmayalım Ercan. Sen benim oğlum değilsin. Ben dünyada yalnız kalmış bir insanım. Yapayalnız. Hiç kimsem yok. Bunu söylediğim için gücenme. Ben hısımdan söz ediyorum. Yani ailemden kimsem yok. Sen de bir başka ailenin yalnız kalmış bir çocuğusun. Kader bizi bir çatı altında birleştirdi. Ana oğul değiliz, arkadaşız. Belki aynı aileden veya ana oğul, ya da kardeş abla olsaydık bu derece birbirimize bağlanamazdık.

— Az daha kimsesizlikten ağlayacaktım.

— Ağlama Ercan. Ağlayacak sıralar da gelecek.

— İşte ben de bunun için Gülçin'i başınıza dert etmeyin demek istiyorum. Muhakkak büyük sıkıntılar verecek ve bir gün evlenecek. Siz onu alıp emek verseniz de sonunda ayrılacaktır.

— Ya sen ayrılmayacak mısın Ercan?

— Ben bunu hiç düşünmedim. Siz benim yaşantımda gereklisiniz. İyiyi ve kötüyü çok iyi ayırdığınız ve ileriyi görecek kadar zeki olduğunuz için benim davranışlarımı kontrol edeceksiniz.

— Ya evlenip gidersem?

— Mutluluk için yeni bir deneme daha yapmayacağınızı sanırım. Bunu yaparsanız ben iyice kimsesiz kalırım. Elim ayağım durur.

— Şimdilik böyle bir şeyi düşünmüyorum. Ben acılı bir kadınım Ercan. Ben kızımı kaybettim. Onun yerini tutmasa da Gülçin benim için büyük bir teselli olur. Bunu baban da bilirdi.

Sonbahara doğru, bir gün Bedri Bey sararmış ve erimiş bir yüzle daireye geldi. Tertemiz gezen adamcağızın elbisesi eski ve buruşuk, gömleği kirliydi. Sesi bile azalmış, değişmişti.

— Birsen Hanım, dedi. Bir zaman için olsun Gülçin'i yanınıza almak ister misiniz?

Üvey annemin yüzü kızardı :

— Nasıl olacak bu Bedri Bey?

Öğretmen :

— Gülçin'in üvey ana elinde yaşayamayacağını anladım, dedi. Zavallı kızımı hastanelik etti. Çocuk bir hafta yattı sağlık yurdunda. Mahkemeye müracaat ettim. Baba olarak istediğim gibi hareket edebileceğimi, hatta evlâtlık olarak verebileceğimi söylediler.

Birsen Hanım'ın dudakları ürperdi :

— Ben Gülçin'i çok severim, dedi. Benim yanımda huzur içinde yaşayacağından emin olabilirsiniz.

— Bundan eminim Birsen Hanım. Gülçin de sizi çok sever. Acaba sizinle yaşamasında bir sakınca var mı?

Birsen Hanım bana dönerek :

— Ercan, biraz bizi yalnız bırakır mısın? dedi. Özür dilerim.

Ben salondan çıktım. Ne konuştuklarını bilmiyorum. Fakat Birsen Hanım kapıya kadar gelerek bana seslendi :

— Sakınca, artık gelebilirsin.

Bedri Bey genç ve delikanlı bir erkek olduğum için beni sakıncalı görmüş olacaktı. Ben de bunu sezmiştim zaten. Birsen Hanım benim bundan şüphe bile etmediğimi anlamıştı ve beni sakınca diye çağırmıştı.

Öğretmene kahve hazırladığımı anlattım. Üvey annem :

— Kahveye boş ver, dedi. Buzdolabında limonata vardı. Bir bardak getir.

Limonata ile döndüm. Öğretmene verdim. Birsen Hanım :

— Genç ve delikanlı bir erkeksin Ercan, dedi. Bedri Bey bizim yanımıza Gülçin'i vermekten sakınabilir, ama senin de Gülçin'in de okumak zorunda olduğunuzu anlattım ve Gülçin'in burada babasının evinden daha emniyete olacağını söyledim. Bedri Bey de bu bakımdan içi rahat olarak konuşacak.

Bedri Bey :

— Siz fevkalâde asil, makul ve temkinli bir hanımefendisiniz, dedi. Gülçin yüzünden bazı sataşmalara maruz kalabilirsiniz. Beni asıl üzen budur. Kızımı özel okullarda yatılı olarak okutacak kadar paralı değilim. Ben Bilge'nin üzerine başka bir kadın almazdım. Ancak kızım yalnız kalmasın diye bu Hayriye'yi aldım. Fakat korkunç bir mahlûkmuş. Mahkemede her şeyi anlattım. Sizin Gülçin'i istediğinizi bildiğim için evlâtlık olarak vereceğimi söyledim. Bunun artık be-

nim bileceğim bir iş olduğunu anlattılar. Hemen size geldim Birsen Hanım :

— Hayriye Hanım nerede?

Bedri Bey :

— Mahkeme onun üç ay hapsine karar verdi ve cezasını geri bırakmadı. Çünkü Gülçin'in başına vurmuştu. Bir beyin kanamasından korkuldu. Onun için hastaneye kaldırdık, dedi.

Birsen Hanım'ın gözleri birdenbire yaşlarla doldu :

— Şimdi ne halde?

— Tehlike yok Birsen Hanım. Ama artık onu o eve sokmayacağım.

— İyi edersiniz Bedri Bey. Hemen alalım Gülçin'i buraya.

Neler olmuştu da bizim haberimiz olmamıştı.

Üçümüz birlikte bir taksiye atladık ve sağlık yurduna gittik. Gülçin büyük bir üzüntü, mahcubiyet ve keder içindeydi. Birsen Hanım hemen ona doğru koştu, sarıldı, gözlerinden yaşlar akıyordu :

— Vah evlâdım, diyordu. Ama üzülme artık kimse sana bir zarar vermeyecek. Hemen gideceğiz.

Gülçin'in ayağında ayakkabı bile yoktu. Babasının terlikleriyle hastaneye kaldırılmıştı. İhtimal ona ayakkabı almak için Bedri Bey'in parası yoktu.

Bir başkası tarafından dövülmek on dört yaşına gelmiş bir kız için gurur kırıcı bir olaydı. Bu yüzden Gülçin daima ağlıyordu. Hazmedemiyordu bir türlü.

Hain kadın kızcağızın neresi güzelse orasına vurmuş. Elleri, bilekleri, omuzları ve dizleri çürük içindeydi. Başındaki şişlik geçmişti. Bedri Bey akşam yemeğine kaldı. Sonra kızını öperek, bize teşekkür ederek gitti.

Birsen Hanım onu kapıya kadar götürdü ve :

— Artık biraz da erkek olmanın sırası gelmiştir

sanırım, dedi. Gülçin'in bu hale gelmemesi gerekirdi. Ama ancak sizi böyle bir olay kendinize getirir.

Bedri Bey utancından kıpkırmızı olmuştu. Salonda otururken Gülçin :

— Babam, zavallı, ne yapsın, diyordu. Yaradılışı nazik, tuttuğu meslek de onu nazik ve sevimli olmaya zorlamış. Bir edebiyat öğretmeni tahsilsiz, varlıksız bir kadınla nasıl geçinebilir. Hele bu kadın Hayriye Hanım gibi ahlâksızlığı yüzünden evlenememiş bir yaratık olursa. Halbuki annemin etrafında dolaşır, ona kötü taraflarını göstermez, herkesin kendisine iftira ettiğini söylerdi. Sık sık gelir, iş görür, hatta bana «Küçük Hanım» derdi.

Anlatırken durmadan ağlıyordu :

— Ne mektebim kaldı, ne üstüm başım, ne insanlığım. Şaşkına döndüm. Elimden geldiği kadar iyi geçinmeye çalıştım. Ama o belki de benim ölmemi istiyordu. Hatta bunu söyledi bana. Ne kadar iş görsem, ne kadar çalışsam, hatta yalvarsam para etmiyordu. Beni şımartmışlar, beni terbiye etmemişler. O beni adam edecekmiş. Piyanoyu bile parçaladı. Zavallı anneciğim, onu benim için almıştı. Eşyamız değişti. Ne alınsa Hayriye Hanım'ın üzerine fatura çıkartılıyordu.

O gece Birsen Hanım Gülçin'i koynuna almıştı. Ertesci gün onun odasına ikinci bir divan kondu. Güzel bir yatak hazırlandı. İkramlar yalnız evin içinde kalmadı. Birsen Hanım kendi ayakkabılarından birini giydirip kızı caddeye çıkardı, en zengin mağazalardan gücü yettiği kadar giyim kuşam aldı.

Gülçin daima sıkılıyor, kızarıyor :

— Teyzeciğim, öğretmenim, utancımdan öleceğim, diyordu.

Ama Birsen Hanım oralı olmuyordu. Sanki ölen kızına, Gülçin'ine kavuşmuştu. Sık sık içini çekiyor ve kıza sarılıp göğsünde sıkıyordu.

Gülçin cehennem hayatından cennet hayatına geç-

Gülçin cehennem hayatından cennet hayatına geçmişti.

mişti. Evindeki kara kuru zebanî karıya karşılık burada bir melek vardı. İnsanın bakmaya doyamadığı, bir kusur arayıp da bulamadığı Birsen Hanım, hakikaten müşfik ve kızının üstüne titreyen bir anne kesilmişti.

Gülçin hizmete alışmıştı. Yemek vakitleri ben sofraya yardım etmeye kalktığım zaman, bana iş bırakmak istemiyordu. Fakat Birsen Hanım :

— Bırak Gülçin, diyordu. O üvey evlâdım benim.

— Keşke, diyordum. Her üvey anne böyle sizin gibi olsa.

Bir akşam kızcağız son olayı bize anlattı. Bir haftadan beri beraberdik. O konulara hiç dokunmuyorduk, üzüldüğünü, hatırladığını istemiyorduk. Fakat kız derdini dökmek zorundaydı. Ağlamaya başlamıştı. Birsen Hanım darıldığı zaman :

— Bırakın beni, dedi. Çürükler, acılar yalnız kolumda, kanadımda değil, içimde de var.

Babası öteberi almak için sokağa çıktığı zaman, hiç yoktan bahaneler bulup üstüne yürümüş. İte kaka mutfağa götürmüş. Oradan çığlıklar duyulmazmış. «Anan karı geberdi, seni başıma belâ bıraktı, ben seni onun yanına yollamasını bilirim», diye söze başlamış. Gülçin : «Hayriye Hanım, şimdi ben ne suç işledim de dövmeye kalkıyorsunuz», demiş. «Bir de karşılık veriyorsun», diye dayağa başlamış. Sesi duyulmasın diye hep radyoyu sonuna kadar açarmış.

Gülçin nihayet can acısından haykırmaya başlayınca «Sus sus» diye ağzına vurmaya başlamış. O sırada Bedri Bey gelmiş. Çığlıkları duymuş. Mutfağa girmiş, «Hayriye, Allah'tan korkmaz» diye bağırmış. Karı koca kavgaya başlamışlar. Artık Bedri Bey'in de canına yetmiş. Komşular gelmişler. Birisi karakoldan komiser getirmiş. Hayriye Hanım Bedri Bey'in elinden kurtulup eline geçirdiği bir şişeyi Gülçin'in başına vurmuş. Kız bundan sonrasını bilmiyor. Hastanede açmış gözünü. Başında buz kesesi varmış.

Gülçin sanki aynı acıları tekrar duyuyordu. Hastanede başına ve omuzlarındaki çürüklere pansuman yapmışlar. Babası gelmiş, onun da yüzünde, ellerinde sıyrıklar varmış.

İki günde bir Bedri Bey uğruyordu. Hemen her defasında kızını başka bir kıyafette görerek mahcup oluyordu. Bütün bu masrafları ödemeye çalışacağını söylediği zaman Birsen Hanım :

— Ben kendi kızıma birşeyler yapmaya çalışıyorum, diyordu. Hiçbir karşılık beklemiyorum.

Bedri Bey bize hapishaneye ziyarete gidişini de şöyle anlattı :

— Bugüne kadar maaşımı öylece elimden alıyordu. Okula yaya gidip geliyor, gündüzleri yemek yemiyor, sigara içmiyordum. Yirmi gün geçmişti aradan. Ne olduğunu merak etmiştim. İçeride de şuna buna saldırmış. Üstünü başını kendisi yırtmış, gardiyanlar yırttı, diye etrafını suçlamaya kalkmış. Bir erkek tulumu giydirmişler, yarısı başka renk, yarısı başka. Hırstan gözlerinin içi parlıyordu. Benim de üzerime atılmak istiyordu. İri yarı bir kadın gardiyan getirmişti onu. Huyunu anladığı için yalnız bırakmıyordu. Hayriye birden atıldı. «Seni de, o aşifte kızı da geberteceğim» diye bağırıyordu. Tekrar beni tırmalamaya kalktı. Kadın yakasından çekip geriye aldı.

Dikkat ettim, Hayriye lâyık olduğu yeri bulmuştu. Ağlamaya başladı. Ona helâları yıkattırıyor, koğuşları süpürttürüyorlarmış. Daima itip kakıyor, sırasında tokatlıyorlarmış.

— «Eee, dedim. Sen öksüz kıza hiç yoktan eziyet eder, gece gündüz döver misin? Elbette bunlar başına gelecekti».

— «Ben buradan çıkayım, ikinizin de hakkından geleceğim» dedi.

— «Gülçin'i evlâtlık olarak verdim, dedim. Artık onu akrep gibi sokamayacaksın. Bana gelince, ya ede-

binle, kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırıp oturursun, yahut da dayağı yersin. Beni elâleme rezil ettin.»

Birden değişir gibi oldu. Sakinleşti, yalvardı. Artık bana gücü yetmeyeceğini anlamıştı. Tekrar şuna buna hizmet ederek geçinmeye mecbur kalacağını anlamıştı. Benden para istedi. «Aylığımı öylece elimden aldın, dedim. Senin paraya ihtiyacın yok, burada bir kuru ekmek olsun verirler. Edepsizlik edeceğine adam olmaya çalış. Sağdan soldan borç alarak kızımı hastaneye yatırdım. Hem unutma, elimde yeter delil var. Bir celsede hakim boşanma kararı verir. Keşke edepsizliği ele alsan da seni başımdan atsam. İstersen burada yankesicilik, hırsızlık öğren. Sen bu işleri de becerirsin.»

Bedri Bey gittikten sonra Birsen Hanım :

— İşte tipik bir üvey ana, dedi. Şuna buna iş görerek geçinmeye çalışan bir kadın bile evlendikten sonra, ölen kadının evine kuruluyor, o kocaya tahakküme kalkıyor, öksüz kıza yapmadığı eziyeti bırakmıyor.

Gülçin somutup kalmıştı. Saygılı ve çekingen bir kızdı. Hayatındaki bu çok büyük değişiklik onu şaşırtmıştı. Birsen Hanım :

— Haydi küçükhanım, dedi. Biraz piyano çalınız bakalım.

Gülçin içini çekerek :

— Herşey gönül rahatlığı ile olur öğretmenim, dedi.

Birsen Hanım bunu duymamış gibi :

— Gülçin Hanım, piyanoya! diye tekrarladı.

Gülçin :

— Özür dilerim efendim, dedi.

Gitti, piyanonun üzerindeki notaları karıştırdı. Geldi geleli ona elini sürmemişti ve aylardan beri de piyano çalmıyordu.

Birsen Hanım onu liseye yazdırdı. Kızcağıza gerekli olan herşey alınmıştı. Onu sabahları ben okuluna götürmeye başladım. Akşamları Birsen Hanım'la bir-

likte çıkıyor, okulun kapısına yakın yerlerde dolaşıyor, kızlar güle oynaya sokağa uğradıkları zaman aralarında bulunan Gülçin bizi görüyor, hemen yanımıza geliyor, ya park gibi bir yere gidip biraz hava alıyor, veya alış veriş yaparak dönüyorduk.

Bir sabah okula giderken Gülçin bana sordu :

— Ağabey, Birsen Hanım beni evlât edinmedi. Bunun nedenini siz biliyor musunuz?

— Herhalde, dedim. Bizim toplumumuzda evlâtlık olmak biraz insanın kredisini bozar. İnsanın öz annesi, öz babası veya öz evlâdı başkadır. Sen onun manevi evlâdı olmayı istiyor musun?

— Bence hepsi bir. Babam öyle söylemişti de.

— Çok heves ediyordu, seni çok istiyordu. Onun ölen kızı ile aynı zamanda doğmuşsun, adın da o kızcağızın adına benziyor. Sonra kız evlâtsın. Bana hep senden bahsederdi. Ben de seninle birlikte bir takım problemlerle karşılaşacağını ve bir gün evlenip gideceğini söylüyordum. Bunları çok iyi bildiği halde yine seni istiyordu. Bir aralık ona anne deyiver.

— Anne mi diyeyim?

— Evet, bundan çok hoşlanacaktır. O zeki, anlayışlı, tahsilli, çok güzel bir kadın, ama hepsinden çok ideal bir annedir?

Gülçin belki o korkunç kazada ölen annesini hatırlamıştı. Gözlerinin yaşardığını gördüm. Artık başka bir kadına anne demek istemiyor gibiydi.

ARADAN İKİ YIL daha geçti. Bu arada Gülçin liseye yazılarak onuncu sınıfa geçti. Ben de Tıp Fakültesi'ne yazıldım ve ilk sınıfı başarı ile okuyup ikinci sınıfa geçtim.

Biraz hesaplı yaşamamız gerekiyordu. Benim babamdan bağlanan aylığım zamana göre pek azdı. Yalnız beni bile idare etmezdi. Birsen Hanım'la birlikte

oturmaya mecburdum. Aylığı öylece ona veriyordum. O hesaplı olarak bana yol parasını veriyordu. Bir tıp öğrencisi olduğum halde bir gün bile bir lokantaya gidip yemek yemedim. Birsen Hanım'ın hazırladığı iki dilim ekmeğin arasına sürülmüş tereyağı ile beyaz peyniri çantamda götürüyordum. Bazen Şişli'den üniversiteye kadar yürüyordum.

Geç kaldığımı gören Birsen Hanım :

— Yine mi yürüdün? diye darılıyordu.

Fakat ne yapabilirdim. Tıp kitapları çok pahalıydı. Arkadaşlarım içkili toplantılara giderlerdi. Ben onlara katılmıyordum.

Gülçin artık tam bir genç kızdı. Onun masrafı en az benimki kadardı. Birsen Hanım onu hiçbir şeyden mahrum etmiyordu. Kız istemeden, özenerek ona elbiseler yapıyordu.

Ben daha geç geldiğim için üvey annem Gülçin'i okuldan almaya gidiyordu. Kız dönüşte babasının evine uğruyor, belli başlı işleri görüyor, hatta bazen üvey annem Bedri Bey'e bir iki kap yemek pişiriyor ve Gülçin'e yardım ediyordu.

Bedri Bey borçlarını ancak ödeyebilmişti. Gülçin'e göze görülür bir yardımda bulunamıyordu. Hemen hemen maaşının yarısı kiraya gidiyordu.

Bir pazar günü, Gülçin'i iş görmesi için babasının evine götürdüm. Bedri Bey hayli fakirce döşenmiş salonda bana bir sigara uzattı.

— İçmiyorum, dedim.

— Kaç yaşındasın? dedi.

— On dokuz.

— Nasıl oldu da sigaraya alışmadın?

— Sigara masraflı birşey. Babamdan bağlanan aylık çok az.

— Ayrı otursan belki daha rahat edersin.

— Sizin aylığınız benimkinin iki katından fazla. İstediğiniz gibi yaşayabiliyor musunuz? Ben ne yapa-

rım? Üvey annemin yanında ev kirası vermiyorum, yakacak, aydınlatacak derdini düşünmüyorum. Aylığımı öylece veriyorum, artık bir şeye karışmıyorum.

— Beraber oturmana başka bir sebep yok mu?

— Var tabii. Birsen Hanım'ı yalnız bırakamam. Ona canyoldaşı oldum. Birbirimizi çok iyi anladık. O bana bir üvey anne değil, bir abla oldu.

— Bak Ercan, sen yabancı değilsin. Halden anlarsın. Eğer sana dokunacak bir söz söylersem beni bağışla. Gülçin bir genç kızdır. Sen de yetişmiş bir erkeksin. Dışarıda eğlencen yok. Bu mahrumiyet seni zorlar, evin içinde yetişmekte olan bir kız dikkatini çeker.

— Neyi dokundurmak istediğinizi anladım Bedri Bey. Ama ben çiçek gibi bakılan, yetiştirilen bir genç kıza sataşmam. Hatta içimde beni zorlayan duygular olsa bile ancak bende kalır. Sonra Birsen Hanım'ı hiç hesaba katmıyorsunuz. Onun gözünden hiçbir şey kaçmaz. İnsanın gözlerine bakar, içindeki duyguları anlar.

Bedri Bey gözlerini benden ayırmıyor, susuyor ve dinliyordu :

— O bakımdan hiç kuruntunuz olmasın.

— Evet, ama sakınan göze çöp batar derler. İnsan tabiata karşı gelemez. Şuurunun altında bazı duygular olabilir. Senin de, onun da.

— Gülçin bana ağabey diyor. Ben de ona o gözle bakıyorum.

— Apartman halkı böyle düşünmez.

— Haklısınız. Birsen Hanım çok güzel bir kadın. Kızı, kadını, hepsi onu kıskanıyor, kötülemek istiyorlar. Gülçin gelmeden önce bazı komşular üvey annemin daha genç olduğunu, evlenmesi için onu yalnız bırakmam gerektiğini söylediler. İnsanlar makul olsa da sebepleri anlamak istemiyorlar. Hep kendi görüşlerinin doğru olduğunu ileri sürüyorlar. Birsen Hanım'a da beni evinden çıkarmasını söyleyenler çok oldu. Ama

biliyor ki, insanların çenesini bağlamak mümkün değildir.

Bedri Bey içini çekerek :

— Gülçin'e birkaç defa benimle oturmasını teklif ettim. Artık bu evde bir üvey anne yok dedim. Ama kızım sadece «Siz bilirsiniz baba!» dedi. Bana hiç istekli görünmedi.

— Birsen Hanım'ı kırmak istememiştir. Sonra üvey annem kızınıza çok özeniyor. Kumaşını alıyor, dikip giydiriyor. Odasında yatırıyor, derslerine yardım ediyor. Sonra birşey daha var. Size taşra okullarından birinde müdürlük teklif etmişler. Kızınızı götürürseniz dersleri aksar.

— Gideceğim Ercan. Bu ders yılı başlangıcında gideceğim, ama hep Gülçin'i düşünüyorum.

Bedri Bey haklıydı. Ama Gülçin'i de çekip alamıyordu. Kız muhakkak yine ev işlerine girişecek, dersleri de aksayacak, muhakkak Birsen Hanım'ın yanındaki rahatı bulamayacaktı.

Babasının evinde, annesinin saklı resimleri ortaya çıkarılmış, büyütülüp duvarlara asılmıştı. Gülçin'e çok benzeyen bu resimler insana ıstırap veriyordu.

Daha sonra, bir gün Bedri Bey Gülçin meselesini Birsen Hanım'a açtığı zaman üvey annem :

— Bana ikinci defa bir kız evlât kaybettirmeyiniz, dedi. Onun bütün sorumluluğunu kabul ediyorum. Siz de daha genç sayılırsınız. Bu defa daha makul bir hanımla evlenebilirsiniz. Nihayet bakıma muhtaçsınız. Gülçin sizinle otursa bile, bir gün evlenip ayrılacaktır.

Elinden iş gelmeyen, bir kahve pişirmesini bilmeyen Bedri Bey hakikaten bakıma muhtaçtı ve onun üçüncü bir evlenme yapması zorunluğu vardı.

Bunu Gülçin de düşünüyor :

— Baba, diyordu. Bu defa daha iyi bir seçim yapmalısın.

Bedri Bey'in Bilge Hanım'dan sonra aldığı o acı-

masız, saygısız ve eziyetçi kadına gelince, Bedri Bey'in bize anlattığına göre, cezaevinden çıkışı karlı bir güne rastlamış. Üstünü başını yırttığı için suçlu kadınlardan aldığı iğreti bir manto ile eve gelmiş. O gün pazarmış. Kapı çalınmış. Bedri Bey kapıyı açmış, bakmış ki Hayriye Hanım.

Kadın içeriye girer girmez kocasının üstüne atılmış. Fakat Bedri Bey ona bir tokat vurarak yere yuvarmış. Kadın tekrar saldırmış. Edepsiz edepsiz bağırıyormuş. Komşular kapıya üşüşmüşler. Hayriye Hanım :

— «Sen ne biçim kocasın. Beni hapishaneye tıktırdın, bir kere arayıp sormadın. Herkesin kocası, babası, kardeşleri, kızları gelip yiyecek, para getiriyordu. Sen uğramadın bile. Bunları senin yanına koymayacağım. O kızı da, seni de geberteceğim.» demiş.

Bedri Bey onu âdeta sürükleyerek kapıdan dışarıya atmış. «Git elinden geleni yap» demiş. Kadın karakola gitmiş. Komiseri alıp getirmiş, Bedri Bey: «Bize ettiklerini biliyorsunuz. Onun yüzünden kızım hastanelik oldu. Bu canavar kadını ben istemiyorum» demiş. Kadın ortada kalmış. Komşulardan ödünç para istemiş. Hapishanede tanıdığı ve kendisinden önce bırakılmış olan bir kadının evine gitmiş. Bedri Bey boşanma davası açmış. Bütün komşular tanıklık etmişler. Hakim bir oturumda onları ayırmış. Hayriye Hanım hakimin üstüne de saldırınca yakalamışlar tekrar cezaevine tıkmışlar.

Yine Bedri Bey'den duyduğumuza göre, kadın on beş gün sonra çıkmış. Bir iki defa apartmana gelip saldırmış, tekrar karakolluk olmuş. Nihayet bir yerde hizmetçiliğe girmiş. Birkaç ay çalışıp biraz para toplayınca bir evde bir oda tutmuş. Her gün bir yerde hizmetçilik yapıyor, yiyor, içiyor, günde en az yüz lira para alıyormuş.

Bir edebiyat öğretmeninin karısı olmak herhalde

bir mutluluktu. Toplum içinde insan övünebilirdi. Ama Hayriye Hanım bunu takdir edememiş, kart bir kız olduğu halde ayağına gelen bu kısmeti, başına konan devlet kuşunu anlayamamış, kendi keyfine göre yaşamak, insanlara söz geçirmek istemiş ve bu yüzden elinde ne varsa hepsini kaybetmişti.

Bu hem ahlâksız bir kadın, hem de pek kötü bir üvey ana tipiydi. Ben arkadaşlarımın anlattığı üvey anne hainliğini zaman zaman düşünüyordum. Eğer ben de böyle acımasız bir kadına düşseydim, şimdi belki bir berber veya kunduracı kalfası, bir fabrika işçisi olup kalırdım.

O yıl ben tıbbın üçüncü sınıfına devam edecektim. Gülçin onuncu sınıfı bitirecekti. Bedri Bey yeni ders yılı için bir kasabaya ortaokula müdür olarak gidiyordu. Giderken bizlerle vedalaştı. Kızının yüzünü öptü. Gülçin ağladı :

— Baba, seni yalnız bıraktım, beni bağışla, dedi.

Bedri Bey :

— Benim yanımda, tek başına bir evde hırpalanırdın Gülçin, dedi. Ben razı oldum da bu yüzden Birsen Hanım'la kaldın.

— Baba, eğer evlenirsen üvey annelerin en iyi huylusunu seç.

— Belki gerekir, ama şimdiden birşey söylememem. Ben beceriksiz bir insanım. Beni çekip çevirecek bir insan lâzım.

Bedri Bey gitti. Gülçin biraz mahzun oldu. Fakat üvey annem onu kendi haline bırakmıyordu. Kederlere, karanlık düşüncelere kapılarımız kapalı gibiydi. Özellikle Birsen Hanım yüz güzelliği kadar ruh güzelliğine de sahip bir insan olduğu için bizi somutuk görmeye tahammül edemiyor, her zaman için aydınlık yüzüyle bizlere gülümseyerek içimizi ferahlatıyordu.

Tıp Fakültesi'ndeki öğretim üyelerinden biri bir hastanede başhekimdi. Beni çok seviyor ve yetişmeme

Giderken bizlerle vedalaştı, kızının yüzünü öptü.

çalışıyordu. Zaten eleküstü bir öğrenciydim. Bu yüzden haftada iki gece hastanede bulunuyor, âcil olaylarda, operasyonlarda yardımcı olarak kalıyordum. Bu bana cep harçlığı temin edecek bir işti.

Birsen Hanım bunu pek istemiyordu ama ben meslek bakımından yararlı olduğunu söylüyordum.

Ve bir gün üvey annem bana gizlice ihtar etti :

— Ercan, bu kız senin için çok iyi bir eş olur. Birbirinizin huyunu suyunu biliyorsunuz. Hayattaki mutluluğu tesadüfe bırakmamak lâzım.

— Ama genç kız kalbidir, dedim, belli olmaz.

Üvey annem çenemi okşadı, gülümseyerek :

— Çok ümitli olmasaydım sana bu konuyu açmazdım, dedi. Bak, dinle. Gülçin bütün gün vakit vakit bu şarkıyı söyledi.

Dinledim. Mutfaktan Gülçin'in şarkı söyleyen sesi duyuluyordu :

«Muhabbet nazlı bir kuştur.
Onunla imtizaç olmaz...»

— Son —

DENİZ ÇOCUĞU

Usta romancı Kemalettin Tuğcu, DENİZ ÇOCUĞU romanında, küçük yaşta öksüz kalan bir çocuğun heyecan dolu yaşamını anlattı. Kahramanımız, küçük boyu, zayıf kollarıyla, Karadeniz'in azgın dalgalarında pek çok kişinin hayatını kurtardı.

Onun yaşamını, daha sonra, şanlı Türk donanmasının bir eri olarak okuyacak, siz de, onun gibi olmak isteyeceksiniz.

KÜÇÜK GÖÇMEN

Kemalettin Tuğcu'nun bu romanında yurt özlemi çeken insanların serüvenleri yer alıyor. Yabancı bir ülkeden, yurda kaçabilmek için her türlü tehlikeyi göze alan Arda'nın başından geçenleri okurken, siz de, bir Türk çocuğu olmanın mutluluğunu duyacaksınız. Küçük göçmenin çevresinde yarattığı uygarlık ve kalkınma atılımlarını yürekten kutlayacaksınız.

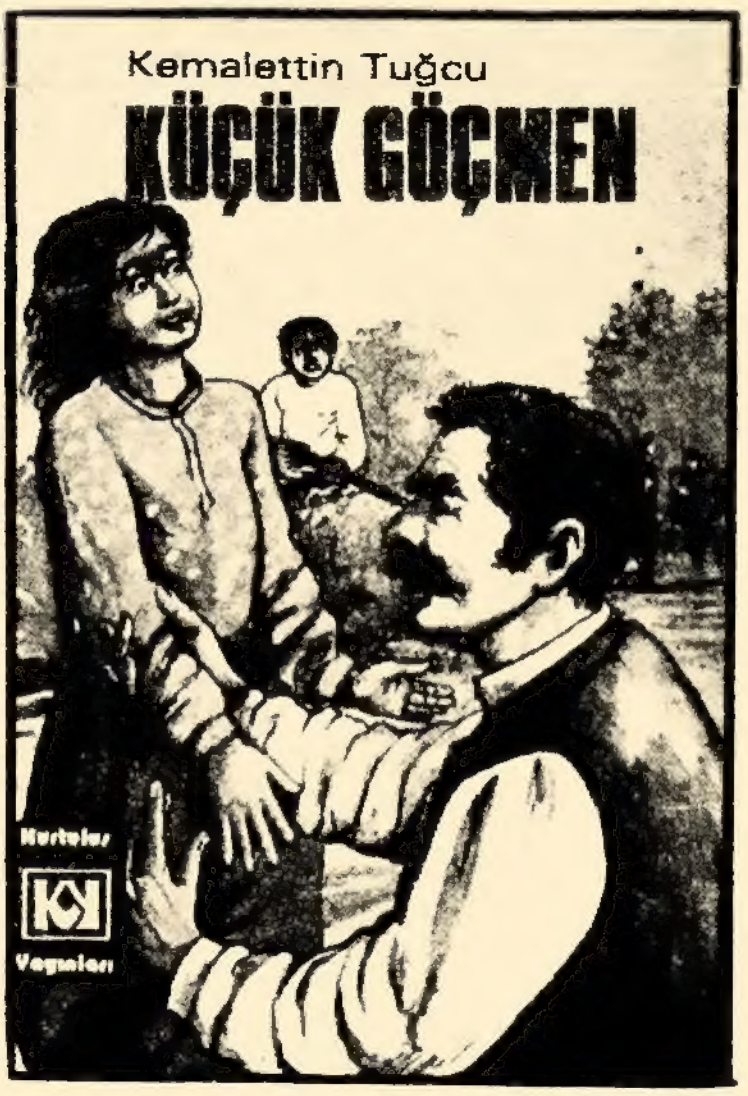

Kemalettin Tuğcu

ÜVEY ANNE

18

Kurtuluş Yayınları

10 Lira

ÇOCUK ROMANLARI